

645
ჟორჯიანი 1991

გვ. 2

მიღის აჩრდილი
მოგვიანლოვდა

გვ. 6

შეგოგრაბი?
არა, გეაღლოვთ!

გვ. 7

ახალგაზრდა ქალის
ენციკლოპედია

გვ. 10

ტანტი
ეჭვიანოგაზა

გვ. 11

შვიდი გეათუნახავი

გვ. 12

ხელსაქმე, მოდნ

გვ. 14-15

საქმეაწვილი
გვერდი

გვ. 18

საქართველოს

მადრი

ISSN 0321-1509

9-10-1991

საქართველოს რესპუბლიკის
უწყებანი საგარეო
სოციალური ურთი
სახელმწიფო
სახელმწიფო
კოორდინირი და
მხატვრულ-
ლიტერატურულ
მუშაველი

**მთავარი რედაქტორი
ნერბიზა გგვლბაძე**

სარედაქციო კოლეგია:

- ნაზი თარაზაძე,
- ზაია თოგაძე,
- ლია კაპაჩაძე
(ასუხსწეხელი მღვანე),
- ნაზი კილასონი,
- ლავა კიკაბერიძე,
- ნანა მგობლიაძე,
- ბინარა ბერაძე
(მხატვრული რედაქტორი),
- ირმა ჩოგინაშვილი,
- ნინო ჯავახიშვილი,
- თეორა ჯაფარიძე.

ტექნოლოგიური ნაწილი ზუკია

ბარბანის პირველ გვირგვინ —
ლიანო თოგაძე დედასთან — ლია-
ნა ასათიანთან ერთად, სურათი
ბადაღებულა ამირაძე

მუშაველი ხელოვნების ფორმები

საქართველოს მუშაველი-განმანათლებლები
ცეზარე „საქართველო“. მ. კობახიძე, ქ. 14

ს ა ნ მ ნ ს ი
**ნაიკითხეთ „საქართველოს
ქალის“ № 11-12-ში.**

გთხოვთ მოგისმინოთ
დანერგული ოჯახი: პრობლემა, ბანჯა, კოვიტა.

როგორც და ნიროს რამომხედებით
ია შარულავა ამირაძის კინოკომლავი სწავლობს

აგორტი თუ აგაზი?
საბიბლიოტიკო უპირატესობას აგაზს ანიჭებს. ა-
ლიაბი კი...

**ერლომ ახვლედიანი: ჩემი იდეალი უფ-
ჩემველი აღმართნი**
ნაგვლილი თანხარულავა ტოღონისაზან ბანთაბ-
სუფთავა. ან მიაჩნია ბ-ნ ერლომ.

ხელსაძე
შეგიძლიათ დაუფლოთ შიგინი მსოფის ხელოვ-
ნებას, ქალბატონი ლატავრა თეთრავლის რამ-
მხედებით

სახარება უმჯობესობათვის
იესო პრისტეს უფროა. ირანი ნათლისმთხველი.

მოდს დემოკრატიული ხედა
ასეთი მოდელი უსათუოდ მოგისმინათ. ნახეთ რა
მლაგანტორი

კულინარი
აგჯერად ვთავაზობთ ინგოლოტო კარკაბს. ინსინი
მსუქმა და სურნელოვანი.
და, რასაპირველია, ჩემი ძვირფასი მოტო ნა-
მეგრებისთვის „ქანტლანავი ხელოვნება“. მოდით,
ბანდაზან თქვენც იხუროთ.

მღვკეობათა ჩვენთა შემოდგომა

1991 წელი.
სექტემბრის მიწურული.
თბილისი ბოიკოტობს.
ქუჩები და მოედნები ხალხითა და ტბორილი.
აღამიანები გახზარებით კამათობენ, მსჯელობენ, ყვირიან.

მოკამათე ხალხს ახალ-ახალი ნაკადები ემატებიან.
რაიონები ხალხისაგან დაიცალა.
ახლა ყველაზე მნიშვნელოვანი საქმე დედაქალაქშია,
დამე აღარავის სძინავს. ისმის სროლა.
ქუჩები ჩახერგილია. სამსახურში მიხვლა ჭირს.
სკოლები და ინსტიტუტები არ მუშაობენ.
ჰაერში დენთის სუნი დგას.
საათობით მიეჩერებიან ტელევიზორის ცარიელ ეკრანს.
ობიექტური ინფორმაცია მწირია.

ყველაზე „ცხელი“ წერტილებია:
მთაწერის სახლი, უნივერსიტეტი, ტელერადიოდეპარტამენტი.
მთაწერის სახლთან პრეზიდენტის მხარდასაჭერი უწყვეტი მიტინგი.

უნივერსიტეტი დეპარტიზებულ ზონად გამოცხადდა.
აქ გაისმის შვიდობიანი დიალოგიკენ მოწოდება. ინტელიგენცია ეტებს შვიდობისა და ერთიანობისკენ მიმავალ გზებს.

ეკლესია ცდილობს მოქიშპეთა შერიგებას.
სახტელერადიოდეპარტამენტთან ენებათა დედა კულმინაციას აღწევს. აქ ოპოზიციის ძირითადი „პლაცდარმია“.

აქ უკვე მრავალი დღეა მიმდინარეობს ტელევიზიის მუშაკთა გაფიცვა. მოთხოვნები შეკეთრია.
აღამიანები დღით შიშით შესცქერიან ერთმანეთს:
— ახალი (იგულისხმება უბედურება) ზომ არაფერია? მოსაყალი ასადებია.
ზამთარი მოდის.

დამერით, შენ გადმოხედე მრავალტანჯულ საქართველოს. შეგვინდე და შეგვეწვიე.

ლანდები

სამყარო მთორა მადან...

ისტორიას ადამიანები ქმნიან, ერეთ წოდებულ დიდი ადამიანები. თუმცა ეს უკანასკნელი პირობითი გამოთქმაა და მეტიმეტ სიფრთხილს მოითხოვს, რადგან, სამწუხაროდ, სივლახეში სიდიდეც არსებობს და ამგვარ უარყოფით განზომილებას არეუ-დარევა შეაქვს ცნებათა ჩვეულებრივ გააზრებაში.

დიახ, არსებობს დიდი ბოროტება, მაგრამ მისი ჩამდენი არასგზით არ შეიძლება ჩათვალოს არათუ დიდ, არამედ საერთოდ ადამიანად.

ასეა თუ ისე, ეპოქალური ქართველების შუაგულში მყოფი პიროვნებები ჩრდილში ვერ დარჩებიან, ადრე თუ გვიან მთელი თავიანთი ხიზჯითა და სიკეთით წარსლდებიან თაბათა სამსჯავროს წინაშე, ხილო მათი ახლომდებელი უწრადღეობას იყვრობენ იმით, რომ ხელს უწყობენ ისტორიის შემოქმედთა სრულად წარმოჩენას.

არკადი ავერჩენკოს მიერ 1923 წელს საზღვარგარეთ გამოცემულ ბროშურაში — „თორმეტი პორტრეტი“ შესულია მღვალაიკი თვალით დანახული ჩანახატი ოქტომბრის რევოლუციის ერთ-ერთი შემოქმედის — ლევ ტროცკის მეუღლეზე.

ჩვენში ათეულობით წლების მანძილზე ისე აკრიტიკებდნენ ლევ ტროცკის, რომ არავინ უწყოდა, თუ რას ფიქრობდა და წერდა იგი. ამგვარ ვითარებაში მისი მეუღლე ვილას გაახსენდებოდა, მაგრამ ისტორიული მეხსიერება ერთო გამძლეა და თვალს მიფარებულ კუთხე-კუნჭულებსაც მოიცავს. სადღეისოდ ინტერესმოკლებული როდია გადანახული ლანდებისათვის თვალის შევლება, იმის გახსენება, თუ რით სუნთქავდა და რას ესწრაფოდა ახალი ცხოვრების მქალაქე-ქელთა და მკეთებელთა ოჯახური წრე.

მამ ასე, რევოლუციის შემდგომი პირველი წლები, არკადი ავერჩენკოს წარმოსახვით შემქმნილი თორმეტიდან ერთ-ერთი პორტრეტი...

ქალბატონი ტროცკაია

ღ

ღეს ქალბატონი ტროცკაია არავის იღებს. დიდიანვე შაკივი დეაწყო, ეგუწებოდა...

მხოლოდ მაშინ, როცა ხვევარული ადამიანის — გენერალ პარკის მიბრძანება ამცნეს, ოდნავ გამოცოცხლდა.

— ეხ, მონ ვენერალ, — ხელი გაურწოდა მას და ტუნები ჭირვეულად მიკუმა, — ღღეს იმგვარი განწუხობლება მაქვს, რომ ლამისა თავი მოვიკლა.

— რა მოხდა? — შეშფოთებით კითხბა პარკივმ და გამოწვდილი სელისკენ დაიხარა. მომწვინდა, რადე მინდა, მაგრამ თვითონაც არ ვიცი, რა. იციო, გენერალო, მინდა თქვენს სამეფო კარი მომიწყო.

— რაშია საქმე? ისეე დაბინძურეს მამა-ძალღემმა? ახლავე უკრძანებ დავაგონ და გაიტანონ ცარიელი სეივრები.

— რა სასაცილო პრძამდებით, მონ ვენერალ, მე იმ სამეფო კარზე კი არ გეუბარაკებოთ, რომელიც ფანჩრდინ ჩანს, არამედ ტუმბარეტი სახახლის სამეფო კარზე. ჩვენ

სახხლემო არა გვაქვს ნამდვილი ბრწინვალება, ხოლო ღღეს თავზე ჩიხი რომ გადაატყობ, ვწრადღებს არაფერს მიპარობს. ციკადე რაიძე თვითონ ვამეკეთებინა, მაგრამ არაფერი გამოშლის.

— დიახ, ეს მწელია, — დაფიქრებით მიუკო პარკივმ.

— აბა რა, თქვენ იციო, რომ წიოელი ჯერის საქველმოქმედო საზოგადოება დეაგარხე და ეთხოვე დეავენმეუ საპატიო თამბულდომარედ და მფარველად, მაგრამ რა გამოიღო აქედან? პირველხვე სახეიმი ხდომისზე საზოგადოების მღვანამს ხიასამურის მოხსახში მომტაცა და ნახვეარ ფუო შაკარზე გაეცავა.

— ნუთო შევხედ ნახვეარ ფუო მისცეს? — გამოცოცხლდა პარკიკი.

— ეხ, მონ ვენერალ, სრულდითოც არ ინტერესდებით იმით, რაც საჭიროა. ნახვეარი ფუო იქნება თუ ფუოთ, რა თავში ვიხლი? ეუბნაწინი მომძამდებ სამეფო კარის პოეტი მყოლიდა — გახსოვო, როგორც მოღვიერი იყო. ამიტომაც შაკიკოვსკი მოვიხმე. ნახვეარი ხასთო იჯდა, ბოთლანახვეარი კონიკი ვა-

დაკარა, ჯიბებით ნამცხვრით აივხი, ფრჩხილები მოიკინება, ხალიჩაზე ხაწკრ დააფურთხბა და დაუმეშვილობებლად წავიდა. ნუთო პუშკინი და ლერმონტოვი ახუთები იფვენენ? გენერალო, მომიწვევო სამეფო კარი!

ნუთო ხაწენი არ არის? ახლა, როცა ჩემი ღღეოჯა ფეხს ფეხზე შემოიდგამს, ჯიბებში ხელებს ჩაიწყოფს და თანამოაზრე მეფეებს ასე დავუაპარაკებ, — საჭიროა მოღვირული ბრწინვალება, სამეფო კარის ცხოვრება, მაგრამ ხად ვიყოთო იგი? ქალბატონმა კამეწეამ მირჩია: აფხინკა, რაც შეიძლება მეტი ფრეილინა გამოქმენეთ და ისე მოახერხოთ, იხინი შენს ოლილასა და აღვინას ესწრებოდნენ“. იაღი ხაწმელაია — გამოქმენეთ. მე არც კი ვიცი, როგორ მივმართო მათ. შემძლია თუ არა გავგზავნიო იხინი სურხასთომში შესარბენად და ახიოვდა შაკიროის მოსახტანად, თუ ამისათვის მაკიუნდა მყადეს? საჭიროა ხელზე კაციინ მივესახლბო მათ, თუ იხინი უნდა მეამბირონ ხელზე? ერთი სიტყვით, მთელი რავი მამე და გაღაურწვეტელი საციოხების წინაშე

გდგარით. გენერალი, მიმოწვევით სამეფო კარს!

— მიახლოებით, რომელი ეპოქის სტილს ისურვებდით?

— რას იტყვით ნაპოლეონისაზე? მდიდრული სახასილავი, ვეფხე მარნული ნაჯირსკაციალია, ლეგს გამოფენილი შარვალი აცვია, შეკი წელი სულ მაღლა-მაღლა, თითქმის მკერდამდე აწეული მკეცხე. ქალბატონმა კამწვევამ მიიხარა: „ფანიკა, ეს თქვენ შესანიშნავად მოგიხდებათ“.

— იქნებ კატერინეს ეპოქა უფრო გიდიმით?

— ეხვე გვარიანი ეპოქაა. ხამარღები, პარიკები, გრაფი ზუბოები, იხივ მიწონის, რომ კატერინეს მიმორწა ჰქონდა დიდროსა და ვოლტერთან. იცით, მეც ცვალებ და მიეწერე ანატოლი ფრანსის, მაგრამ მასხუნი ვერ მივიღე: ლუჩანარსკი დამხმარა კიდეც, რომ პირობულკულტი გამოცემეს ჩემს მიმორწას ანატოლი ფრანსთან. მისმინეთ, რას იტყვით ლუდოვიკოს სამეფო კარზე?

— კარგი სამეფო კარი იყო, — შეაქო პარიკები.
— და იცით, ვინ და ვინ იქნებოდათ ჩემი სამი მუსიკატერა: თქვენ, გუტერი და კლემ-ბოუკი.

— გრძობით თუ არა, რომ სახით ნამდვილად გავხართ ანა აუსტრიელს?

— სერიოზულად? შერისი. ოჰ, პერიციე ბუკტამი, ოჰ, პრილიანტის ბუნეკები! ქერქონსკი კარდინალი რიშელიც იქნებოდა... და... შთოლდე ესაა, ლუდოვიკოებმა ცუდად დაასრულეს. ლუდოვიკოსთვის ახლად კარდინალს არ ვიხურებდით.

— ლუდოვიკოსთვის ხელს თუ არ გაძღვეთ, კეისრების ეპოქა აიღეთ. აი მაშინ იყო პრწინე-ვალბა! კარბოთო საცირკო წარმოადგენს ახი ათასი კაციისათვის და უსხართ ქერქონსკის, რომ მან თავისი სულელური „ქედელთან მიწეულების“ ნაცვლად შემამოხვევს გარეული მხეცილი მიუხიის. სიმკაცრეა, მაგრამ სილა-მახეცია...
— სხვათა შორის, ამას წინათ შემეძინათ, რომ ზარათ მიმიწერდით ორი ფურთი შეშის მისახლად.

— წინა თვეში ხომ უკვე მიიღეთ.
— არ შესწის, რატომ ქონებთ ასე, თქვენ სამეფო აღმატებულებაზე. თქვენი წინაპრები ტახტის დამცველ სამეფო კარის მსახურები მთელ ქალაქებს, ადგილ-მამულსა და ტყეს უბრძობებდნენ ხოლმე, თქვენ კი ერთ დღე-ერთ შემოს გრწავასაც ვერ იმტებთ... მიმიწერეთ ზარათი!

— ეს, მინ გენერალი! წვენ, მმართველი სვეტობები, ტელეულბარლოდ რომელი გაციობით წამბაღუნებს: „რა მძიმე ხარ შენ, მონომისხის ქელაი!“ თქვენითვის ფურთიანიც სამკარისი იქნება.
* * *

სხვითა ფანიკა ტროცკიას ერთი ნაღვლიანი და აუზღუნელი ოცნებებით აღსახებ დღე, ეპოქალური პირიგუნების შერეა შეღან დაწახედილ სახაერა.

მწელი ვუდღოთ პორტრეტის აებტორს აღწერილი ამბების ფორტრაფიული უტყურაობის თაობაზე, მაგრამ ვეფხე სუბრობაში არის ჭეშმარიტების მარცხალი, მით უმეტეს, ეტყობა, არაკად ავერწინეს ზელი მიუწეღებოდა ახალგამომცხვარ მუწუფთა შინაურ ცხოვრებაზე.

ცოტა ფანტაზია ჩვენც მოვიშველიოთ.

დაიას, ფანიკა ტროცკია უბიზნება დედლოლობას, მაგრამ მადა ჭამაში მიღის და საფიქრებელია, თანდათან არც ტროცკი იტყვია უარს მეფობაზე, ვოველ შემთხვევაში ტახტისათვისი ჭილიღში იგი მთელი არხებით იყო ჩამბედილი.

დაიას, ოჯახში ოცნება ნაპოლეონის, ეკატერინეს, ლუდოვიკოს, კეისრის გეფიო კარზე და ამ დროს, ვოქეთ, საქართველოს თავისუფლების საკითხი. რასაკვირველია, იგი იმპერიის სასარგებლოდ გადწედა, თუმცა ამ საქმეში ლტეროცკის „იღმა კაცისიღებმა“ გადააჭარბეს, რომ აღარაფერი ვთქვათ ლენინზე.

დაიას, იმბაღრა „ქედელთან მიწეულების“ სინდრომმა, სიმკაცრეხა და ძალღობაში სილამაზე დაინახეს, უტოპიური სამართველიანობის იღამ შენაძთა გონება და ხინდისი, შემოგწერა ზეცა და თვალდაუხებულად ამაზიანებს. ამ დროს კი უხეზავს და განუყო-

ფელი ძალაუფლებისათვის სამკვერო-საქრებულო ცოცხლო ბრძოლაში თავისივე თანამოსწინდელის გრის მიერ სამშოლოდან ეგნეველილ ლტეტროცი მთელ მუქსაში ბოლღ ტრავაკულ დღევე ცვალებ შოფილი მასტტამით პრობლერული რეკოლუციის გამარჯვებაზე ოცნებოდა. შიღი და ერთი ზეღის მოსმით გაბრჩე და ერთმანეთისგან გამაიჯნებტყუან-მარათლი.

ზოგჯერ გულგრილოდ უკვირო ოქტომბრის შემდგომ დტრიალებული გუგოზარის ხისსტკიე, შეფის ოჯახის ამოწვევტებთან დაწვეული და უბრალო ადამიანების მასობრივი ეღტებით დამაბოჯოვანი. თუშკაცმა რომ თქვას, აქ საკვირველი არაფერია: რეკოლუციის შემომქმენი სიკეთის დიდი საშაროდან როდი მოეკლინენ ამ ცოცხელი დღემიანს, გამწმებულ ეგნეწიში, ციხესა და გადასახლებაში ვალიბებოდა მათი მოსოფლ-შეგარწიდა და ზნეობრივი შეობა, ხოლო ახპარევი როცა იხილავს, ცხალია, კოკიდან ის წარმოიღვინდა, რაც შეგან იღედა.

ახვე შინაგანი სიცარიელოდ და ხიმბაღლიდან იღებს საოკებს, ერთი მხრეზე განიღლებისაკენ უახაღვრო სწრაფვა, ხოლო, შერეა შხრეა, ქვეწიის განანავების უტკაცრების და უშხაკერესი ნეომიპერიის საფუკელების ჩაერის, სულიერი გადატაკების დოქტრინის უკრიტიკოდ აღიარება. ნათელი გახდა, რომ რეკოლუციური ფრახება, თუნდაც მისწრაფებანი არაფერის მქონისა თუ იგი არ ეღვრნობა პირიგუნებსა და მთელი საზოგადოების ზნეობრივ-ინტელექტუალურ აღმეკებას.

...მათკოუსკი და შიღიერი, ქალბატონი კამწვევის წრეკეუი და ლუნანარსკის დაპირებები, რიშელი და შერქინსკი, ნამდვილი კახშოლისი ნატურა და ამ დროს ლავიარბა ფურთი შეშის გახსაქებალად — მარლადე ფურთი და მწელი ამოცანების წინაშეა ქალბატონი ტროცკია.

მაგრამ არაკად ავერწინესთან ერთად გვრწაერთი ვანუტეშები: ჭეშმარიტად მძიმეა მონომისხის ქელაი!

შიო ლატსულიანი

იუმორი

მდივანი ქაღისი

ვარაუდით

- ბატონო დირექტორო, გეინი ტელეფონთან ვიხივთ. — მოახსენა მდივანმა ქაღამა.
- როგორ თუ „გეინი“, მითხარი წეხიერად. მე შეძახიანი თუ არა.
- საქმე ის არის, რომ როცა ვერმიღი ავიღე, მაშკეის ხმამ აციობას.
- ეს შენა ხარ, ძველო ბანდიტო?

ქარაგმა

- ვახშმის შემდეგ ქმარმა ცოლს უთხრა:
- თმა ქვრად უნდა შეიღებო.
- რატომ?
- ერთ წიგნში წაეკითხებ, და ფერის თმირი ქაღები კარგ საჭეულს ამზადებენო.

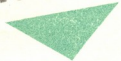
მოღა

- ემილია, მე ახლა სწორედ იმ სცენას აღწეწერ, სადღე ქაღები მოღაზე ლაპარაკობენ, არ გახსოვს, რას იცვამდნენ ქაღები ოცი წლის წინათ? — კეისობა ცოლს ერთმა შწერაღმა.
- იხეთივე გაბას, როგორცა ახლა მე მაცივია.

„შეძიების, საზინაო, ბანსაპუტოკაშეი სენი — შიდ-
რანაა და ასოგორმის გლოგალურ პროკლემად
ბაკრეულეზის უფროთებას იწვევს, რადგან მის
არ მიუღწევია, უარსი ჯერ კიდევ წინ და შიდსი
პანდემიის საფინალდემო დონისშიმამის შესუსტება შე-
შალებლია იმის გამო, რომ ჯერ უშეძლებარი სხვაწარმო
და პროფილაქტიკური საშუალებანი ანაგონი არ არის, ჩვენ
ყოველი დღეა მოსალოდინის გამწვანებლ ინფორმაციას
და სანიტარულ ჰიგიენური ცოდნის პროპაგანდას უნდა
მოვახმაროთ“.

ქაშაყვის მოვლო ორგანიზაციის გენერალური დირექტორი
ხიროსი ნაპაძეა.

უიღსის ანრდილი მოგპიასლოვდა

ქიბერნეტიოსთა პროფნოზთ შიღსი
XII საუკუნეში გაგრძელდა და
ახალგაზრდა თაობის 40-50 პრო-
ცენტის ამოწვევების რეალური საშიშროება
შეიქმნება.

თუ შიღსი შიში გამოვლინების პირველ
წლებში კომოსექსუალისტობა და ნარკომან-
თა დაავადება ითვლებოდა, ამჟამად ის თითო-
ქმის თანაბარი სიხშირით ულინდება ქალებსა
და მამაკაცებს, ბისექსუალისტებში და
ჰეტეროსექსუალისტებში. ცენტრალურ აფრი-
კაში ინფიცირებულია შუამე ქალთა 80-90
პროცენტი და მათი კლიენტების 30 პროცენ-
ტი. ეროჯრადი შპრიების დანერგვის შემ-
დეგ ნარკომანებში ინფიცირების მაჩვენებლები
მომხსენებლად შემცირდა.

ინფექციის გავრცელების ჩვეულებრივ
გზად ისევ სექსობრივი კონტაქტი რჩება. მე-
ორე ადგილზე ვიკნისთ ინფიცირებულ დო-
ნორთა სისხლი და შიკან დაზიანებული
პრეპარატები ითვლებოდა, მაგრამ ახლა პრე-
პარატები ტემოფილით დაავადებულთათვის
მალდ ჰემპრატურაზე მუშავდება, რაც გა-
მორიყვებს ვირუსით ინფიცირების დაავა-
დებლობას. ნაყოფის ინფიცირება დაავადე-
ბულიად დღვის საშეილოსწივე; ან შპობი-
რობის დრის ხდება. აღწერილია დღვის რბით
ინფიცირების შემთხვევაც. გარდა სერშიისა,
სისხლისა და დღვის რბის, ვირუსი აღი-
წინილია საშეილოსთ ავლით, ზერბუმლის
ნიათში, ცრემლში, მარდში, ნერწყვში.

ბოლო ხანებში მნიშვნელოვანდ გახშირდა
პირის ღრუს შიღსის შემთხვევები. ერთ-
ერთი პროფესორ-სტომატოლოგის მონაცემე-

ბით მხოლოდ ნიუ-იორკში აღრიცხულია
ახლო 25.000 ავადმყოფი, აქედან 4000 სტო-
მატოლოგიური პროცედურის შედეგად ინ-
ფიცირებული არასტეროილური ზელსაწყო-
ებით. მათ შორის თვით სტომატოლოგებიც
რომლებიც ავადმყოფებისაგან დაავადდნენ ხელ-
ზე კანის დაზიანების გამო. ინფიცირება შე-
იღობდა კონცითაც თუ კანი ან ლორწოვანი
გარსი დაზიანებულია. დაავადება ასევე
ვრცელდება დონორის ორგანოების გადაწერ-
ვით (კანი, თირკმლები, ზურგის ტვინი,უ-
ლის სარქველები, თვალის რქოვანი, სურმა-
ხელოვნური ვაზოფიფერებისა და სხვ).

ჯანდაცვის მოვლო ორგანიზაციის მო-
ხალცებში 168 ქვეყანაში აღრიცხულია
500.000-მდე მიღისთ ავადმყოფი და 10 მილი-
ონზე მეტი ვირუსმატარებელი. ამის პარალე-
ლურად, ინფიცირებულთა რაოდენობა გეო-
მეტრიულ პროგრესით იზრდება, თვეში სა-
შუალოდ 6 ათასი ახალი შემთხვევა ულინდე-
ბა და ვოვადწლოურად ორჯერ მატულობს
პროგნოზირებულია, რომ 2000 წლი-
სათვის ინფიცირებულთა რაოდენობა 20 მი-
ლიონს მიადწევს. თუ კავითაგოსწინებით ამ
ვიღსის გავრცელების გზების სექტორის
ხელ უფრო გაფართოებას, დაავადების საში-
შროება წვენი ჰლანეტის ვოვად აღმაისწი
ვლის, თუმცა ჯერ შეინიშნება მისი გავრცე-
ლების გეოგრაფიული სხვაობა. დაავადების
გავრცელების მხრე ჯერჯერობით „რკორე-
დსმენია“ მეორეის შეერთებულ შტატებში,
სადაც სეიდლიანობის მიზეზთა შორის ავ-
თესიებანი სისხნეებისა და გულსისხლ-
ძარღვთა დაავადებების შემდეგ შიღსს მე-

სამე ადგილი უჭირავს და ვოვადწლოურად
65.000 კაცი იღუბება. გერმანელი მეცნიერის
აზრით „შიღსი ვველანზე უფრო საშიშელია
ვევლა პანდემიებისად, რომლებიც კი მსოფ-
ლითში ვოფილა“.

ამ საშიში ინფექციის გავრცელების მხრე
საბჭოთა კავშირში მდგომარეობა სულ უფო-
რით რთულდება, თითქმის ვველა რესპუბლი-
კაში ვაიმორინებელია სამოვლო ავადმყოფი
და ქვესახზე მეტი ვირუსმატარებელი. პროგ-
ნოზირებით 2000 წლისთვის ინფიცირებულ-
თა რაოდენობა 1,5 მილიონამდე მიადწევს.

საბჭოთა კავშირში შიღსის პირველი შემთ-
ხვევა შედარებით გვიან გამოვლინდა, მაგრამ
ერთჯერადი შპრიების უქონლობისა და სა-
მედიცინო დაწესებულებებში სასტეროილიზა-
ციო და სადზირექციო ღონისძიებების უქმე-
ბა დარღვევებისა, სამედიცინო პერსონალის და-
ნაშაულებრივება გულგრილობამ ბოლო რღებ-
ში 200-ზე მეტი პაციენტი იმსხვერპლა.

საქართველოში შიღსის პირველი შემთხვე-
ვა 1989 წ. სოხუმში მცხოვრებ ამორალურ
რეცევის ქალს დაუდსტურდა, რომელიც
ამავე წელს გარდაიცვალა. ვრადსაღებობა ის,
რომ ეს ქალი 1983 წლიდან ავადმყოფობდა და
მეურნალობდა სხვადასხვა დიავრუებით. მას
ასობით სექსობრივი კონტაქტი ჰქონდა მოს-
კოვში, სოხუმში, თბილისში, ქუთაისში,
ზუგდიდში და სხვაგან. მეორე ავადმყოფი
გარდაიცვალა 1990 წ. ორი თბილისის მეტო-
რებია, ერთი მათგანი მოსკოვში მეურნალობდა,
მეორე კი ვირუსმატარებელია და ავადილია
აღრიცხვანზე. ისინი ინფიცირებული არიან
რესპუბლიკის გარეთ და ავადობა მათი უც-

ხოლო „მეგობრები“ მოკმაღებული საჩუქარია. ამრიგად ასე შეუმწველად შემოპარული შიღის ვირუსი საქართველოში, ვფიქრობ, ფარულად უკვე ცირკულირებს. უბრალოდ უნდა აღიქვას მოსახლეობამ ბოლო სამი წლის გამაფრთხილებელი ზარების რეკა ამ კომპარის რეალობაზე და კიდევ ერთ საღარადღებზე, რომელიც არანაკლები სიმძიმისაა, განსაკუთრებით ჩვენი ერისათვის ამ უშიშმის ეტაპზე, რადგან შიღის, ანა შთოლად სამედიცინო, არამედ სოციალურ-პოლიტიკური და დემოგრაფიული პრობლემა.

იმის გამო, რომ ათამანეთი დაავადებულთა 20-25 პროცენტი ინფიცირებულია შიღის ვირუსით, საქართველოში კი ათამანეთი და სქესობრივი გზით გადადები სხვა ანაგენურულ დაავადებათა მანქანებზე მაღალია, ჩვენ მივაჩნია, რომ რესპუბლიკის მოსახლეობა ამ ვირუსით ინფიცირების რისკის უკვე განკუთვნილია, სქესობრივი ადვირახსნილობის შიღის გავრცელების ხელშეწყობის ტოლფასია.

სითითებულმა მოქალაქემ უნდა შევიხსნის ის დღე სამშობლოა, რომელიც არა მხოლოდ მას, არამედ მთელ საზოგადოებრიობას მოეწონება, თუნდაც მისი ცალკეული წევრის ამორალური, უზნეო ქვეითი, მოსახლეობის ანაცე შეკახვებით, რომ დღესაც მისი მსოფლიოში არ არსებობს შიღის საწინააღმდეგო ეფექტური, რადიკალური საშუალება და პროფილაქტიკური საშუალება. პრეტენციების გამოყენება ნაგებარე საიმედოა შიღის ინფიცირების თავიდან ასაცილებლად. ვვალაზე საიმედოა ზნეობრივი და სქესობრივი კოფორცივის მოწესრიგება, რამაც გარკვეული რაოდენ შევსება შეასრულოს რელიგიამ, სამღვდელმთავრად. დასაქვალნი ეკლესიები შიღის დღობის წინაშე და რისხვად აცხადებენ, თეოლოგთა აზრით უბი არის სახეული ადამიანთა ცოდვებისათვის“.

გარდა ამისა მნიშვნელოვან გაფართოებას მოითხოვს პროფილაქტიკური გამოკვლევები, რომელსაც უკვე აკმაყოფილებს რესპუბლიკაში არსებული 28 ლაბორატორია, ეს გამოკვლევები ვებერალ დაწესებულებებშიც კი მიუვადებენ.

ამრიგად, მნიშვნელოვან ხარჯებთან ერთად, საჭიროა ვვალა კვალილი წების აღადგინოს, მთელი საზოგადოებრიობის მონაწილეობა და მონაწილეობა ამ ვერაკი ხენის გავრცელების საწინააღმდეგო მიზნობრივი პროგრამის შესრულებაში, რადგან საქობით მილიონობით ადამიანის, განსაკუთრებით ახალგაზრდების სიცოცხლეს ეტება.

ამერიკელი მეცნიერი წერს „თუ არ იქნება ნარკოპანი, კომიუნისტულიც და არ უნდა იყავიანსინო სქესობრივ ცხოვრებას, ის პროცენტად გარანტიის გაძღვო, რომ შიღისი არ დაავადებდეს“.

პრ.ფ. **ლუპა ზემირაული**, ამერიკის დერმატოლოგიის აკადემიის წევრი.

მათ უკარ მხოლოდ დედაბთან სართ თაქაში, შემდეგ მასთან და ოჯახის სხვა წევრებთან. მაგრამ უკარ კიდევ საბავო ხანი ბაიკვის, სანამ მამაბავის მოთხოვნისუბა ბაუანდამათ.

მეგობრები? პაბ, გაგდლობი!

ეს თერთმეტი თვის გოგო და პესი ერთმანეთს დანახვაზე მზიარულად ლულულდებენ და ხელებს იქნევენ, მაგრამ რამდენიმე წუთის შემდეგ როცა გოგონა მივს სათამაშოს წართმევისა დაუპირებს, მათ შორის ხანმოკლე, დუნდობილი ბრძოლა იმართება, მშობლებს ჩარევის შემდეგ ისინი თავიანთ ადვილებს უბრუნდებიან და ერთმანეთის არსებობას ივიწყებენ.

როგორც წესი, ასე იქნევა ერთ წლამდე ასაკის თითქმის ყველა ბავშვი, შეხვედრისას ისინი ინტერესით უყურებენ ერთმანეთს, ხელოთაც ეტყვიან, მაგრამ უკრ კიდევ არა შეუძლიათ ურთიერთობის დამყარება. ერთ წლამდე ასაკის ბავშვის ინტერესები მხოლოდ საკუთარი თავის ირგვლივ ტრიალებს. ამიტომაც, რომ ერთმანეთის გვერდით მოთავსებული ამ ასაკის ბავშვები თავისთვის თამაშობენ და ერთმანეთს უურადლებასაც არ ექიყნენ.

ბავშვი თავის ტოლის დანახვაზე სიხარულს რომ გამოხატავს, ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ თანატოლის ნახვა გაუსარდა, არამედ მისი ურადლება მიიპყრო ახალმა, უცნობმა არსებამ. ახეთივე სიხარული ხელდება ბავშვი თბად სათამაშოს ან მონაწილე ადამიანს. ზოგ მშობელს ამითვის ის ეგება, რომ მათი პატარა თანატოლებს ურადლებასაც არ აქცევენ. სამაშინ არაფერია. არის წლის შემდეგ (ზოგჯერ სამი წლის შემდეგაც კი) ბავშვში იღვიძებს თანატოლებთან თამაშის მოთხოვნობა.

სამ თვემდე ბავშვს მხოლოდ ხათამაშობით ხეობდება. სამიდან ეტეს თვემდე ბავშვი ხშირად უნდა ვახეირნობს და თანატოლებს შეუა

წიეთი, ოღონდ არამედ და არამედ არ უნდა ვიძულოთ ეთამაშოს მათ. ეტესიდან ცხრა თვემდე ბავშვი განსაკუთრებული ვეგით უეცკრის უტნობებს, მიუხედავად ამისა, კარგი იქნება, თუ ამ პერიოდში პატარა ახალ ადვილებსა და ხალხს იგაცნობთ.

თუ სტურმად ბავშვინანად წახვედით და პატარა სტურმად მოსულ სხვა ბავშვებთან ერთად დასვით, არ გაიკვირდებით, თუ ტრირის და ჭარეულებთან დაიწყებთ.

უფროსებმა უნდა ვავილოთ, რომ ეს ბავშვის ჭრეველად ხასიათობს კი არ მიუთითებს, არამედ პატარა არ ეპიტინება მშობლებს „ცაქარობს“.

ახალ გარემოს ნელ-ნელა უნდა შეგანებით ბავშვი დასვას ის ადღას კი არ მოუბალაუტება, არამედ სათამაშოსკენ გარეწებს, შეძობლება მისი მართკ დატოვება. ხოლო თუ იგი სათამაშოსკენ არც კი იფურავება და დღობის კალთას ხელს არ უშვებს, ე. ი. სთამაშობს არ მომ. წრფივულა იმისათვის, რომ სხვა ბავშვებში ვავიროს.

მაგრამ ფრთხილად! თუ თამაში გარეული ბავშვი ვერადღებს მისთვის სულ ერთია დასვას ის თუ მისთან იქნება, ეს მის დამოუკიდებლობაზე როდი ვებრეველებს. მისი ახეთი ქვევა ნორმალური არ არის, ე. ი. ბავშვს რაღაც აწუხებს.

ადრე თუ გვიან ბავშვებს უნდა მათ მოთხოვნობა ვავიროთ ტოლებში, ეს მოთხოვნობა ბავშვმა უფროსებისაგან მალდაუტანებლად უნდა ვამოხეიშოოს. მიუვა დრო და თვენი პატარაც იტყვის „მეგობრები? კი, პატარო...“

სამარტოვანი

თუ რომელიმე ხალხის კაცობა გინდა, იმ ქვეყნის ქალები უნდა გაიცნო, შეისწავლო.

პაპაძე

ქალი საქართველო ისტორიაში

ქართველი ერის წარსული მდიდარია გაციონებული ქალთა სახელებით. ქართველი ქალი იყო ოჯახის დედაბოძი და მძიმე განსაცდელის უამრავ ქვეყნის დამცველიც. საქვეყნო საქმის აქტიური და ენერგიული მონაწილე, სიღამაზესთან ერთად პატიოსნებითაც ბრწყინავდა.

ისტორიულად ცნობილია, რომ ქართველი ქალი ხშირად მტერთან მოლაპარაკებასაც აწარმოებდა. ბრწყინვალედ ასრულებდა დესპანის მისიას და მისი გამგონიანობის შედეგად იყო, რომ მტერი ზოგჯერ კომპრომისზე მიდოდა.

ჩვენი მიზანია გავაცოცხლოთ ისტორიაში შემონახული, მაგრამ ფართო საზოგადოებისათვის ნაკლებად ცნობილი იმ ქართველ ქალთა სახელები, რომლებსაც გარკვეული წყლილი შეუტანიათ ქვეყნის ბედობალებში ახალი წელთაღივცხვის პირველი საუკუნიდან მეცხრამეტე საუკუნემდე.

ბერძნულ-რომაული, ძველ-სომხური და ძველქართული წყაროები გვაცნობენ იმ ქართველ დეოფილებს, რომლებმაც გარკვეული როლი შეასრულეს ქვეყნის განვითარება-აღორძინებაში. მათ რიცხვს მიეკუთვნება იბერიის მეფის, ფარსმან პირველის მძის, მითრიდატეს ასული ზენობია, რომელიც ფარსმანის ვაჟის რადამისტის მეუღლე იყო.

ახალი წელთაღივცხვის I საუკუნეში ქართლის სამეფო მნიშვნელოვან ცვლილებდა. იბერიის მეფეები გადლობდნენ სომხეთის შერეობას. რომის იმპერატორის თხოვნით რომის ლაშქარი სომხეთში შეიჭრა. სისხლისმღვრელი ბრძოლების შემდეგ, მეფობა იბერიელ უფლისწულს - მითრიდატეს დარჩა. ქართველთა ბატონობამ სომხეთში კარგა ხანს გასტანა.

მაგრამ რომის იმპერატორები იბერიელ მეფეთა ძალიერებას ვერ ემუდებოდნენ. მათ თვათონ სურდათ სომხეთში გაბატონება და ქართველ მეფეთა

დამორჩილება. რომაელთა ინტრიგებით მტრობა ჩამოვარდა მძის ფარსმან I-სა და მითრიდატეს შორის. იმპერატორ კალიგულას მეფობისას, მითრიდატე რომში, იმპერატორის კარზე იხმეს და ციხეში ჩასვეს. მაგრამ ახალმა იმპერატორმა კლავდიუსმა იგი გაათავისუფლა და სომხეთის მეფედ დასვა. რამდენიმე წლის შემდეგ, იბერიის მეფემ ფარსმანმა თავისი მძის, სომხეთის მეფის-მითრიდატეს წინააღმდეგ გააღაშქრა.

რომაული წყაროებით ფარსმანი მამაცი მხედართმთავარი, კარგი მეომარი და მოხერხებული დიპლომატი იყო. მან იცოდა რაოდენ მოშობილად იყავიან იყო მისი მძისწული ზენობია. ქალის გადმოსაბრუნებლად და მძის სიფხვანის მოსაღწენებლად ფარსმანმა სომხეთში თავისი ვაჟი რადამისტე გააგზავნა.

რადამისტე თვალდადი და ტანად ჭაბუკი იყო. ღონითა და სიჩაქებით განთქმული. ფარსმან მეფეს სჯეროდა, რომ შეიძლებოდა დახმარებით თავის სამფლობელოს გაფართოვება და სომხეთს საბოლოოდ შემოიერთებდა. რადამისტმა ბიძის ერთგულებით ისარგებლა და თავისი საქმის აღსრულებას შეუდგა. სომხეთის მეფის ასულზე, ზენობიაზე უსაზღვროდ შეყვარებულმა, მისი უშუალო დახმარებით შესძლო იქაური დიდებულების ერთი ნაწილის მიმხრობა და ზენობიას ცოლად შერთვა. ხანგრძლივი მუღლი მორ ქართველ მეფეს შორის მითრიდატეს დამარცხებით დამთავრდა. რადამისტმა დროებით გაიმარჯვა სომხეთში. მაგრამ ბიძის მოძალატეს და შიშისაგან განდვობილ ქალიშვილს დიდხანს არ უშეფთათ სომხეთში. იქაური დიდებულები აუჯანყდნენ მათ და სიკვდილით დაეპაქრნენ.

რადამისტსა და ზენობიას სომხეთში აღარ ედგომებოდათ და გაქცევის უშედეგს თავს. მათი გაქცევის ისტორია დწერილებით არის გადმოცემული რომაული ისტორიკოსის ტაციტუსის ანალებში. რადამისტე ცხენის სისწრაფეს გაღაურენია.

მათთან ერთად საქართველოსკენ ცხენს მოპარობლებად დედოფალი ზენობია. ვენებშიმე ქალი რადამისტის სიყვარულითა და დაღვინებული მტრის შიშით იტანდა მტეზავრობას, მაგრამ როცა განმრთობლობამ უფალატად, ქმარს თხოვა: მანუქე პატიოსანი სიკვდილი და დამიხსენ ტყვეობაში შევიწინებოდა, რადამისტის სიციხე-სიკვდილის ქონსწრაფობის ემუღდებოდა და ქალი. თავის მხრივ, რადამისტსაც უჭირდა მასთან განმრთობა და მისი მტრის ხელში ჩაგდება... ათი, თუ სიკვინდე დაუფულოს მას". ამ ეჭვით შემყვინობლმა მეფემ, მოჰკლა საყვარელი მეუღლე და მდინარე არაქსის ტალღებს მისცა, თვითონ კი გზა განავტობ იბერიის საზღვრისაკენ. მდინარე არაქსის ყურეში გარიგული უგონო დეოფილი მწვემსებმა შენაშენს, უმკურნალეს და გადაარჩინეს. ქალის ვინაობა რომ შეიტყვეს, მამწეულ სომხეთა მეფეს ტირიდატეს აახლე. ტირიდატმა კარგად უწყობდა ქართველ დეოფილის სიღამაზისა და გონიერების ამბავი და დიდი პატივით მიიღო სამეფო კარზე.

იბერიელებმა ბევრჯერ სცადეს სომხეთის დაპყრობა, მაგრამ ვეღარ შესძლეს. ზენობიასთან დაცილებების შემდეგ, რადამისტის ცხოვრების ჩარხს უკუღმა დატრიალდა. რადამისული ჩაიღწა მან შემდეგ, სამწუხაროდ, წყაროებში არ ჩანს, მაგრამ ცნობილია, რომ იგი მამამ - ფარსმანმა მოაკვლევინა, როგორც მოძალატე, რათა ამით რომაული სომხეთსაღმდეგ ეროგულება დაექტციკებინა.

სამშობლოსაგან მოწყვეტილი ზენობია შემდგომი ბედი ცნობია. რომელიც ისტორიკოსის მონახობრიბი საფუძვლად დაედო ცნობილი ფრანგი დრამატურგის კლოდ კრებიონის ტრაკედიათ „რადამისტე და ზენობია“, რომელც წარმატებით იღმებლად ვრანგულ სცენაზე.

მთმამან აგამლაზონი. ისტორიის შევნიერებათა კანდაღობი, კლოდე შარფამიის სახელების საზოგადოების წყარი.

სუ დაგვარგავით ძველსა გზასა

ქაჩ- თუ- დი აზვარი

ქართული ხალხური ხით ხუროთის მრავალფეროვან საგანძურში თვალსაჩინო ადგილს უკავია ავეჯს. იგი კურადღების ძივებს თავისებური კონსტრუქციით, ფორმითა მრავალგვარობითა და საუცხოო ორნამენტური მორტივებით.

ქართული მეავეჯის ესთეტიკური კონცეფცია მუდამ სინამდვილიდან ამოდიოდა. ავეჯის ფორმებს იგი ყოფილი, რეალურ სამყაროში ეძებდა. ამიტომ ხალხური ავეჯი მშობლივად არის დაკავშირებული ხალხის ცხოვრებასთან, მის ყოფასთან.

ქართული ხალხური ავეჯის საუკეთესო ცალები საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ეთნოგრაფიის განყოფილების ხის ფონდშია დაცული.

საქართველოში ავეჯის ხელოვნების ჩასხვაკანთვარების ისტორიისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ავეჯის ეთნოგრაფიულ შესწავლას. ამ მხრივ მდიდარ მასალას იძლევა საქართველოს მთიანეთი. ხალხური ავეჯის ზოგიერთი ნიმუშია, კერძოდ, სხვადასხვა სახის კიბანები, კარადი, მერხი, ტახტი (ლეონი), ტაბლა-სუფრა... და მათი დამზადების ტრადიციები ყველაზე უკეთ შემონახულია ფშავ-ხევსურეთში, თუშეთში, ხევსა და სეანეთში.

ხალხური ავეჯის ნიმუშებს შორის განსაკუთრებულად ადვილი უკავია სასხლომებსა და საწოლებს, რომელთა სიღამაზე კონსტრუქციული ელემენტების ოსტატობით იგი მიღწეულია. უნდა აღინიშნოს, რომ ფშავში დეამის ამ ორ სახეობას ზოგადად „სკამი“ ეწოდება, თუშეთში კი „მეხი“, ამ შემთხვევაში ტერმინი „მეხი“, „სკამი“ გვიჩვენებს, რომ ამჟამად დიფერენცირებული საწოლი და სასხლოში ავეჯი კონსტრუქციულად ერთი ტიპის ავეჯიდან უნდა მომდინარეობდეს. ისტორიული წყაროები ცხადყოფენ, რომ გერძოლ სკამები XVI-XVIII საუკუნეებში ფართოდ ყოფილა გავრცელებული. ამ ავეჯის შესახებ ცნობები მოვაკრებთ: არქიტექტული ლამბერტს, ვან შარდენს, რუს გლეხებს: ტილოჩინოვს; ივალევს და სხვა. მსგავსი გამოსახულებები დასტურდება მინიატურებსა და ფრესკებზე.

ხალხური ავეჯის უძველესი და საინტერესო სახეობაა საგარბელი, რომლის აღმნიშვნელ სახელად ძველ ქართულ წყაროებში „ბელი“ იხსენიებოდა. ეს ტრადიციული, როგორც უძველეს ისე XI-XII საუკუნეთა ძეგლებში დასტურდება. ტერმინი საგარბელი აგრეთვე უძველესი სიტყვაა და XVI-XVIII საუკუნეებში ფართოდ ყოფილა გავრცელებული. როგორც ცნობილია, ოჯახში საცავებო და საქალებო მზარები იყო გამოყოფილი. მამაკაცები და ქალები სხვადასხვა მზარეს სხდებოდნენ. ეს წესი არა მარტო წყევლებში, არამედ ჩვეულებრივი პურიის დროსაც იყო დაცული. ქალებსა და კაცებს სამყოფი ად-

გილის ერთმანეთისაგან გამოეჯენა როგორც გამოკელებული ქაღალსა და კაცს შორის, შრომის განსარლებების ანარეკლს წარმოადგენდა. ამ მხრივ ყურადღებას იმსახურებს საქალბო გრძელ სკამი ბანდრი, რომელიც სვანეთში შემონახულია. იგი საქალებო მზარეს იყო მოთავსებული. მასზე ქალები უფროს-უმცროსობის წესის დაცვით სხდებოდნენ. ამვე მზარეს იყო მოკეული მათი საოჯახო მუერნების ყველა ხელსაწყო იარაღი და ჭურჭლეულება.

ხის ავეჯის ყველაზე გავრცელებული და ძველი სახეობაა კიბანები, რომელიც დღეს უმთავრესად მარცვლეულის შესანახად იხმარება. ძველად კი ტანსაცმლისა და იარაღის საცავადაც ყოფილა გამოყენებული. დეამის ეს ძირითადი სახეობა ქალის სამშობლო ავეჯად წარმოადგენდა. სამშობლო კიბანები, როგორც წესი, სამკაულის შესანახი განყოფილება უნდა ჰქონოდა.

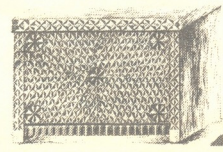
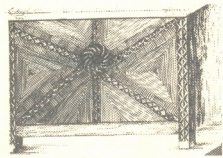
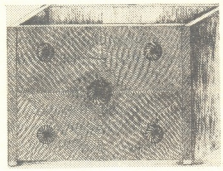
ტერმინი კიბანები, ძველ ქართულ წერილობით წყაროებში ვერ კიდევ IX-X საუკუნეებიდან გვხვდება. კიბანები ნახსენებია „ღამულების“ ქართულ თარგმანში, იგი იხსენიება XII-XIII სს კიბანების დროგანყოფილებაში. კიბანების ნაირგვარობა ქართულ წყაროებშია მინიატურებიდანაც ვლინდება. კიბანები წარმოადგენილია XIII ს. ფსალმუნის მინიატურებშიც.

ხალხური ავეჯისათვის ორნამენტი, რომელიც დღეს მხოლოდ ნივთის დეკორატიულ გაფორმებას ემსახურება. მეტად დამახასიათებელი მოვლენაა. ავეჯის შესამოკაბად ქართულ მოხელებებს სხვადასხვა სახეობი გამოვადათ, ამ პროცესს „დაბურება“ ეწოდება. გამოსახულ ორნამენტს კი „ჭრელი“, საქართველოს მთიანეთში დაცული ავეჯი უშიაგრესად გეომეტრიული ჭრელითაა შემკული, ასევე: „ბორცვილი“ (მზე), „ხატი“, „ბუღალი“ და სხვა. უნდა აღინიშნოს, რომ სათავსებელი ავეჯის საშობლო ორნამენტული ძირითადი ქალის სამშობლო კიბანებსა და სკალებს ამკობდნენ.

საქართველის ამა თუ იმ კუთხეში ხსენებული ნაკლები ნაირგვარი მოხატულობა დასტურდება ორნამენტის ამ დეტალის ლოკალური კარნატივით. ქართველ მეცნიერთა მიერ დღეს საყვებო გარკვეულია ხალხურ ავეჯზე მოქცეულ ამ ორნამენტურ სიმბოლოთა კონკრეტული შინაარსი. გარკვეულია, რომ მათი უმრავლესობა (ჯვარი, ხვასტიკა, ბორცვალი), რომელიც გენეზისით და შინაარსით შორს სცილდება ქრისტიანობის გავრცელების პერიოდს, ძველი აღმოსავლეთის და ეგვიპტური სამყაროს ხალხებში ფართოდ ყოფილა გავრცელებული.

ლაშაბრა ხაღაშვილი,

ისტორიულ მეცნიერებათა კანდიდატი.

საქართველოს
საგარეო
სამსახური

ქუაუს წოვაა

ახალშობილის კვება ძუძუს წოვებით იწყება. ძუძუს წოვა მატრო იდეალური საკვების მიღება როდია. იგი ჩვილისათვის პირველ ფსიქიკურ მოთხოვნილებათა ქადაგებულებაა. დედის რძეს ბუნებაში ანალოგი არ გააჩნია, ამიტომ შიში შეეცა ვეალებზე სრულყოფილი ხვედრული საკვები იყო შეუძლებელია. დედის რძეს ისეთი შემაფერვლათა აქვს, რომ იგი ბავშვის ორგანიზმისათვის ერთგვარ დაცვით ფუნქციასაც ასრულებს. ძუძუსით გაზრდილი ბავშვები იშვიათად ზღვიან აგად კუმწინათა ინფექციით, რასაც ვერ ვიხვეთ ზღვივარ კვებაზე შოვ ბავშვებზე. ბავშვები, რომლებიც არ სწოვდებიან ძუძუს უფროს ასაკში, მიდრეკილი არიან ათეროსკლეროზისაკენ. წოვების პროცესი ბავშვის ხასიათოვარ შეგრძობებათა შოვ კომპლექსს იწყებს. იგი მუდგორად და უსაფრთხოდ გრძობს თავს, ხასიათის სხეულს ეკრებს, ხედავს მშობლიურ ხაზს, წოვს გემრიელ თბილ რძეს, ერთი სიტყვით, სრული კომფორტია.

ძუძუს წოვა კეთილშოვლად მოქმედებს დღეზეც. ასეთ დღეებს უფრო სწრაფად გუკუშობს საბუთი, რაც მნიშვნელოვანია. გარდა ამისა, ძუძუს წოვა ხელს უწყობს ქალი დღისათვის გრძობის ხასიათობებს. სამწუხაროდ, ზოგი განვითარებულ ქვეყნის მსგავსად, ჩვენიც შეინიშნება, რომ დღეებიან ცოტა ხანს ან სულაც არ აწოვებენ ძუძუს თავიანთ შვილებს.

ერთმა ცნობილმა მეცნიერმა მიიშინების ცვლიათი ასეთი ექსპერიმენტი ჩაატარა. გალიათ, სადაც ახალშობილი მიიშინებო იყვნენ, ხელოვნური „დედის“ ორი მოდელი დადგა. ერთი იყო ჩვეულებრივი მავთული, რომელზეც რძით საყვს საწოვარით მთლიან კვდა და მასინებისათვის ადვილად ხელმისაწვდომი

გახლდა. მეორე – მიიშინის მსგავსი, მიიშინვე ტყავადგარული ძილელი იყო. მატარა მიიშინებმა მალე და ადვილად გაძლიოს ტყავადგარული „დედა“ აქობინეს. თავზე აიკონდებოდნენ და სხეული კვეროდნენ მას. ვ. ი. მიიშინებმა სპექტლს აქობინეს დედათან კონტაქტი. ექსპერიმენტმა დადასტურა აგრეთვე ის გარემოება, რომ მიიშინები, რომლებსაც არ მქონდათ კონტაქტი არც ნამდვილ და არც ტყავადგარულ დედასთან, ხელ სხვაწარად იტყობდნენ მატარა რამზე ფრთხილდნენ და შეშინებულნი კუთხეებში იკუჭებოდნენ.

ერთი ცნობილი ექიმი სამშობიარო-დან გამოხვების წინ დედებს ასე აჩივებდა: მჭირფასი დეიკობები, აწოვებ ბავშვს ძუძუ მანამ, ხანამ უხვად გაქვებ რძე. მიეიცი თქვენი შვილებს ვეალებზე უფრო ღირებულნი, რაც გეგანიათ და არა შიში შეშინებულნი, რა ვინდ დამახად იფოს იგი ვაფორმებულნი. ნუ შინევა მიხარო საათს. აქვებო მშინი, რიცა ბავშვს ამის მოთხოვნილება აქვს. ხშირად აწოვებო.

ხდება ხოლმე: ახალგაზრდა დედა ათასგვარი საშუალებით ცდილობს შეინარჩუნოს ფორმა, არ მიიშინოს, მატარა ქალიშვილს კი ატენის ნამცხვრებს, ფუფას, და ახარებს მის ტრანზე ყოველი ნაცევის მომხმარებლისა, იმას კი ადარ დეაგეობთ, რომ ეს ნამცხვები მატარას ხელს უშლის მომართობაში. რუბენის ცალებს და მათი საბუტკუნებულ ბავშვების დრო წვიდა. ეცხადებ ბავშვს მანამ მიხეცო ძუძუთ, ხანამ მიერევა სხვადასხვა საშუალებს და თვითონ არ იტყვის უარს ძუძუზე.

ხელოვნური კვება

რა უფრო იმ ბავშვებს, რომლებიც სხვადასხვა ობიექტური მიზეზით მოკლებულნი არიან დედის რძით კვების შესაძლებლობას? შათ უნდა შევუშინებთ ისეთი აბსორბერო, რაც მკაილად მძლურად მიახლოებული იქნება ძუძუს წოვების სიტუაციასთან. ეს არ არის მწელი.

ჯერ საწოვარას თავი რამდენიმე ადგალის ნივთიერებით, რომ მათს წიროლი ნაკადები გავანტულად წამოვიდგენ და ბავშვი არ დაიხრჩოს ერთი მლიერი ნაკალი. კვებისას აუცილებლად ხელში აიფუნებო, რადგან ეს წოვები, იტნიობის წოვებად ქცეული, კოჭნეების უღვილის კუმყოფილებს და დამშოვლებს წყაროდ იქცევა. აქ უარი უნდა თქვათ წინაშეც, საყვარელ ტრადუციად იქნებო: სხვებთან საუბარზეც.

ბავშვი ტირის. დედა ყოველთვის დილდების წინაშე დგას: მიხეცს თუ არა ძუძუ ან საწოვარას, თუ ხსარტანულად აღზარდოს მატარა.

ბავშვის ტირილია ნუ შეგვიწინდება. მას გვერდობითი სხვაგვარად არ მძლვს გამოხატვის თავისი სურვილი. დამკვირდით და ისწავლეთ კარგად გაიჩინეთ ბავშვის ტირილი-ხს და ტირილის ნიუანსები. პირბითაოდ თბს ჯგუფად დაცვით ძუძუთა ბავშვის ვვირილი და ტირილი.

1. ვვირილი მზიარულ გეოციას, კუმყოფილებას და ბავშვის აქტიობას გამოხატავს. ეს უმაროდ ფიზიკური ვარჯიშის ფორმაა და დედის დახმარებას არ სჭირდება. აქტიური ბავშვი, რომელიც ვვირილით თავისი მოზღვანეებულ გენერაციის რეალობისად აღწევს, უფრო უკეთესად და სწრაფად ვითარდება, ვიდრე მას სურვილ და რუბი ბავშვი.

2. ვვირილი ტყიცილის წინაშის, ასეთ დროს ბავშვი მამამალა ტირის და ამ ვვირილს სხეულის მოძრაობას აფილებს. მავალიად, როცა მუცელი ტყიცი, ფეხებს შუქლსკენ სწევს, ხინაწულე აღიზინებს და თასს არადგებს. ბავშვისათვის მშობილი ტყიცილის ტყულება, განსაკუთრებით სიციხობის პირველ თავებში, ამიტომ უნ მოთხოვთ ბავშვს აიტანოს შინშილი, ხანამ თქვენი ქართი კვების დრო მოუვა.

ტირილის ამ შოვრე სახეობას ვეუთვინს ტყიცილი, როცა ბავშვი ხევალია და აქვენს დახმარებას ითხოვს, რათა უხსიათმონე შეგრძობებთქვენ გათავისუფლდეს.

3. თუ ვურადღებას არავინ აქციებს, ბავშვის ტირილი ვადაიზრდება ვამებულ ვვირილიც. ფეხების ფსარკალს და საწოლის რეგულირებს. ნუ შენიშნებთო. ვანსწოვითი ბავშვობისას ხასარტყილიც, ურთოვითი ეროციებისაგან განმეზღვრის ბავშვს იმედა აქვს, რომ ტირილით მიადრწვს არასასიამოვნო სიტუაციის შეცვლას. მთლიან ვადავანტუნებოთ იტარ ციცავანი იფვიროს ხანამ არ დავილებასხვა დროს ხოვეე რომ მოეძებლება, ეცხადებ თვითონვე დიდიროს იფი. ამ თობის მოწინეს, ან მცოქარობას შეუცვლით.

4. ტირილი უწილს, სეველს გამოხატავს. ეს წინაშე რომ ბავშვს ვაქტიობა უხარბობისათვის გრძობას, მარტობა აწუხებს. ასე დავიან ბავშვები სხვადასხვაგვარად და ბავშვთა სახელები, რადგან დედისად მიეცილება ბავშვისათვის სტრენის ტრეფასია. ასეთ დროს ბავშვი უნდა ავიკვარო, დავამშვიდოთ, მოვეკვარო.

დაცვა დასაცვა

ტესტი

პეპინენოგაზე

შეხვედით ხართ? ისე რა? თუ
რამდენი თქვენთანაა შედარა?
ანთ უძრავადი ქაპიტანი შე-
პინენოგაზე ტესტი და პასუხი
ხელთ ზემოთაბ.

- როგორია თქვენი რეაქცია, როცა თქვენი მუდგ ტელეფონზე ლაპარაკი ხს?
 - მშობილე ვეითხები, ვის ელაპარაკება.
 - ს/ უცდი, როდის დაბთავრებს საუბარს და შე-მდედ ვეითხები.
 - ვ/ ვაგრძელებ ჩემს საქმეებს და არ ვაქცევ მას არავითარ ყურადღებას.
- რას ფიქრობთ სიყვარულზე?
 - ს/ სიყვარული მთელი ცხოვრება უნდა გრძელდებოდეს.
 - ვ/ ადამიანს სიყვარული ცხოვრებაში რამდენჯერმე ეწვევა. ამავე დროს კაცს შეიძლება ერთხელად რამდენიმე ადამიანი უყვარდეს.
 - ვ/ კარგი ენებელია სიყვარული მთელი ცხოვრება რომ გრძელდებოდეს მაგრამ ეს უტო-ბიაა.
- რას გრძნობთ, როცა აუცილებელია საქმე-ბის გამო ხასლის გარე გრძელდეს ღამის გათვლა?
 - ვ/ მე არ მესიამოვარება, თუ ჩემი მუდგ ამით ისარგებლებდა და სხვაგან წვაიდიდა გასართობად.
 - ვ/ მე თავად შევატავებდი ჩემს მუდგს წო-სულყო სადმე გასართობად.
 - ვ/ ასეთ დროს მე არ ვფიქრობ იმაზე, თუ რას აკეთებს ჩემი მეორე ნახევარი.
- კიბულებით თუ არა თქვენი მუდგის ხე-ხელზე მოხლ წერალებს?
 - ა/ არა.
 - ვ/ მშობილე სამსახურებრივ დოკუმენტაციას და ანგარიშს.
 - ვ/ ყოველთვის ვკითხულობ, როცა ამის სა-შუალება მქვდება.
- რას ფიქრობთ თქვენი მუდგის წარხელზე?
 - ვ/ უსიამოვნო გრძნობა მუდგება, როცა ვფი-ქრობ იმ ადამიანებზე, რომლებთანაც ჩემს მუდგს ურთიერთობაა ქონიდა ჩემამდე.
 - ვ/ ვამეობინებს არ ვიფიქრობ ამაზე, რადგან მის წარხელ ცხოვრებას ჩემთვის არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს.
 - ვ/ ამაზე არასდროს მიფიქრია.
- როცა ხაჭირია ხაწილის ყიდვა. თქვენ...
 - ვ/ იბრევე ფართო ხაწილს.
 - ვ/ იბრევე ცალ-ცალკე ხაწილებს.
 - ვ/ არჩევიანობ ხაწილს თქვენს მუდგს.
- ოთახში შესულს მუდგე ღრმა ფიქრებში წახელა დახვალთ.
 - ვ/ თქვენ გესიამოვნებთ ვაგება, რომ მუდგე თქვენზე ფიქრობს.

- ვ/ დინტერესდებით რაზე ფიქრობს მუდგე... მის შიშით, ვაითუ ის სხვაზე ფიქრობს.
 - ვ/ არ აქცევთ ამას არავითარ ყურადღებას.
- თქვენ აკვით მუდგის დღაღობს დაამტკა-ცებელი სახელები...
 - ვ/ არჩევე გულახდილად ესაუბროთ მას და გველფერი გაარკვიოთ.
 - ვ/ ფიქრობთ სამედიცინოს გადგხდას იგივე მე-ლოლებს.
 - ვ/ ფიქრობთ, რომ ცხოვრება გაიბზარა, მიუ-ხედავად ამისა სთავაზობთ მუდგს გველ-ფრის დაეწვებას და ოჯახში მიბრუნებას.
 - თქვენ უყვრთ, რომ დროთა განმავლობაში მუდგე არჩევი და უფრო უცხო ხდება თქვენ-თვის.
 - ვ/ ფიქრობთ, რომ დროთა განმავლობაში გვე-ლაფერი გამისწორდება.
 - ვ/ ცდილობთ გიერკვეთ, თქვენ თვითონ ხომ არ ხართ ამაში დამნაშავე.
 - ვ/ წერადლებით აკვირდებით მუდგის მოქმე-დების, უმოწმებთ ფისტას, უსწინთ სატელე-ფონო საუბრებს, ქუჩაშიც კი აივადნებით საღ-მე შეუმწველად.
 - მეგობართან სტუმრად ყოფნისას ამჩნევთ, რომ მუდგე ხვებს ვარშეგება.
 - ვ/ არ აქცევთ იმ ფაქტს არავითარ ყურადღებას.
 - ვ/ აიძულებთ მას შეწყვიტოს უაზრო არშეგება.
 - ვ/ არ ქმნით ამისგან დრამას, მაგრამ ფიქრობთ გოგავლში მუდგს მეტი წყარადება დღეთ-ში.
 - სამსახურის საქმეების გამო იძულებული ხართ რამდენიმე დღით გაემგზავროთ...
 - ვ/ აზრადაც არ მოვდი, რომ მუდგე შეიძ-ლება გოგავლებს.
 - ვ/ ხშირ-ხშირად რეკავთ სახლში, განსაკუთ-რებით დამ-დამობით.
 - ვ/ ხშირად ვეითხებით საკუთარ თავს, რას აკეთებს ამ დროს თქვენი მუდგე? მაგრამ ფიქრობთ, რომ თუ მას თქვენი დღაღობ აქვს გადარწმუნებლი, ხელს ვერაფერი შეუშლის.
 - როგორ რეაგირებთ ეჭვიანობის ნიადაგზე მოწმობის სტენაზე?
 - ვ/ სიტუაცია სასაცილო გერწმუნებთ.
 - ვ/ ამით ერთობით.
 - ვ/ მსგავსი სტენები ოჯახში არეულობას იწ-ვევს, მაგრამ თავს ისე გრძნობთ, როგორც თე-ჯი წყაღში.

შედეგი: დაითვალეთ მოხარკვილი ქულები შედეგი სხრილის მიხედვით

- 3 - ბ 2 - ბ 1
- 3 - ბ 1 - ბ 2
- 3 - ბ 2 - ბ 1
- 1 - ბ 2 - ბ 3
- 3 - ბ 2 - ბ 1
- 3 - ბ 2 - ბ 1
- 2 - ბ 3 - ბ 1
- 2 - ბ 1 - ბ 3
- 1 - ბ 2 - ბ 3
- 1 - ბ 3 - ბ 2
- 1 - ბ 3 - ბ 2
- 1 - ბ 2 - ბ 3

თუ მოაგროვეთ 12 დან 20 ქულადე:
 თქვენ აბსოლუტურად არ ხართ ეჭვიანი, ან
 ბოლომდე ენდობით მუდგს, აიტობთ მხვავი
 პრობლემები არც ვაწუხებთ. მაგრამ არასდროს
 შეკითხვისხართ საკუთარ თავს, ცეცხლს ხომ არ
 ვთამაშობთ?

21 - დან 28 ქულადე

თქვენ ეჭვიანი ხართ. მაგრამ არა აგრესიული,
 თუ ხაღბიან ავი ფიქრები ან მუდგისადმი
 ეჭვი აღკვირთ. მაინც არაფერს გამოხატავთ ამ
 კლოლინირებას გამო, რაც ასე გახსიათებთ.

თქვენ არასდროს მოაწმობთ ეჭვიანობის ხეცებს
 და არასდროს მიმართავთ ძალადობას.

28-დან 36 ქულადე

ოტელი თქვენიან შედარებით უძრავადი
 ახალშობილია. თქვენ ძალისმომყვარული ნიტურა
 ხართ და საჭიროზე მეტი გხვართ. თქვენს მიმართ
 გამომდგანებელი ერაულებმა სულ არასაქმარო-
 ხად გგინებთ. თქვენ შეგიძლიათ გველაზე
 ერთგულ მუდგსაც კი დასწამოთ ცლი.

შეხვედით თქვენს წინადადებას "პანანარადია"

პრ შპირბა გლაჟენა

პაპაი გაჟირაღია შვიდი მზეთუნსაჟი

ნატო ჰარნაძე

ახლად ქმარგაყრილი იყო, როცა ის ჩემს უფროს მეგობარს, ნიკოლოზ შენგელასთან გაჰყვა ცოლად. მათ ფილმ „ელისის“ გადაღებისას შეკავარებიათ ერთმანეთი.

ნიკოლოზს (გველანი კოლიას რომ ვეძახდით) კიდევ ორი მძა ჰქავდა: უმცროსი მძა, შალვა, ჩემს გვერდით ცხოვრობდა. იგი ტუბერკულოზმა იმსხვერპლა.

კოლიას უფროსი მძა დავითი ერთ დროს საკამაოდ ცნობილი ნევროპათოლოგი გახლდათ. ომის დასაწყისში ბევრი ქართველი მწერალი აღჭურვა ისეთი მიწმობით, ფრონტზე გამგზავრებისგან რომ გადაერჩინა. მე კი დაუეწივარბა სიმონ ჯანაშიამ მიხსნა. მან უშუალოდ მოსკოვიდან გამოითხოვა ჩემთვის ჯავშანი.

ნატო ჯანაშენთან და კოლიასთან ხშირად მივსულვარ. ჯერ კიდევ მაშინ, როცა ცოლქმარი ენგელისს ქუჩაზე ცხოვრობდა. ერთერთ წვეულებაზე მაათინ გაიყვინა ვლადიმერ მაიაკოვსკი, რომლის ხსოვნისადმი მიძღვნილ საკამაობებზე ნატოსთან ერთად გამოდიოდი ხოლმე მოვინებო.

აცე ერთი კინოფილმი ან ფოტოსურათი არ გადაიხსენებს ნატო ჯანაშის კალმით აუწერელ სიღამაზე. დღითიმშობელი თუ იქნეილბა მასაეთი მიმზიბილავი.

წინაში განჯელს გუშტინის სამიჯნურო თავიდასავლის შემცველი პოემა „შვიდი მზეთუნსაჟი“. მე კი მსურს ვიამბოთ იმ შვიდი მზეთუნსაჟეზე, რომელბა იშვიათი სახეების ერთობა და თავილების ფერბა ლივლავი მუღმივად ირბევა ჩემს ხსოვნაში.

მარტოოდენ უტკბილესი მოგონებანი ვიბირებებს ჩემს არსებაში, მაგარამ მზეთუნსაჟეობა შინაგან. ფსიქოლოგიურ დახასიათებებს განზრახ გავუბრაზებარ, ამგვარი ახალიზი სცილდება ჩვენი მცირე ესეების ფარგლებს. გარდა ამისა, ადამიანთა ნამდვილი ბიოგრაფიების მოთხრობას ან მათ ფსიქოლოგიურ ახალბის შეუძლია უღრან ტყეში შევავიჯანოს...

როცა ეს ორი ხელოვანი ჩიტბის ქუჩაზე გადასახლდა, მაშინვე ვყოფილვარ მათთან, ოთახში სტალინის სურათი კვივა წარწერილი: „ჯანაშე ნატოს სტალინისსავან“.

მოსკოვში, ქართული დეკლამაციის ღვედებში, ბანგებზე სტალინს გვერდით თურმე უსხდნენ ნატო ჯანაშე და თამარ ჰეგევაძე. დიქტატორის მოლოტოვისასთვის გადაულაპარაკენია, ხედავ, გორელი გლეხი ორი თავადის ასულის შუა ვჯივარო. ეს ფაქტი თვითონ ნატოს მოუყოლია ჩემთვის.

შინამოსმსახურე ქალი არ ჰქავდა და მე მიხნავებს, თუ როგორ წყნდდა იატაკს დასახლისა. ნატო ასეთი პროზაული საქმიანობის გამსვე მომზიბილავი იყო.

მაგონდება: იღებდნენ ფილმს ნიკოლოზ ბარათაშვილზე. ნატოს უნდა შეესრულებინა ეპიტურინე ჰეგევაძის როლი და მე მსახიობი ქალის კონსულტანტობა და საჭირო ლიტერატურით მომარაგება დამეცისრა. ფილმის გადაღების დაწყებამდე ნატო მოსკოვში უნდა გამგზავრებულყო.

დღიდანს არ გაუვლია და თბილისში მოვიდა თავზარდამცემი ცნობა: ნატო ჯანაშე დაიფრულა ჰაერში, თვითმფრინავის აფეთქების შედეგად...

1924-1925 წლებში განათლების კომისარიატში, მინისტრ დავით კანდელაკისა და მისი მოადგილის მარიამ ორბელიანის სამსახურის წლებში, კადეტთა კორპუსის ყოფილ შინაბაში, მაშინდელ გიმნაზიელთა გაზეთი „მოწივის ხმა“ იბეჭდებოდა ნინო ნაკაშიძის რედაქტორობით. ამ გაზეთში ხშირად ჩემს მოწიფურ ნაჯღამებსაც აქვეყნებდნენ.

გაზეთის ვველა თანამშრომელი-თხოუმტეტექსტები წლის ენაწივლებში, მინისტრის მოადგილის ქალიშვილს ქეთოს (ქეთუსის), დედასთან რომ შემოირბენდა, თითქმის ვრველდდა, უკან აღუსდევდით. ისიც კალმით დახატული მზეთუნსაჟევი გახლდათ. ოჯღური სახე, ოდნავ ქერა თმა და გლეჯი პირისკანი ჰქონდა. ტანგენარი ქალიშვილი იყო.

ქეთუსია ცოლად გაჰყვა ულამაზე და უნიჭიერეს კაცს, დირიგორ ვევენი მიქელაძეს.

ძალიან გვიან 6. ბარათაშვილის მუზეუმში წავიციებე მოხსენება „მერანის“ ავტორის ეპოქის მზეთუნსაჟეებზე, ჩემი სიმეწივების პერიოდის მზეთუნსაჟეებზე გაიხსენენ, მათ შორის ქეთუსიაც. მაგარამ მაშინ ჩემთვის არ უთქვამთ, აუღიბორიაში ათეული წლების წინათ ხშირად თვალმორული ქალიშვილი რომ იჯდა, გადასახლებიდან დაბრუნებული. ამბობდნენ, რომ მას სახე ძალზე დანაოკებოდა.

გოეთეს არ უგვარდა ამგვარ არსებათა ხელახლა ხილვა. ოთბის მანს საგვეგობოდ აღინმული აქვს ეს მომენტო რომანში „ლოტო ვაიარამი“.

ხანდაზმულ ქალთა სახეზე ჩვეულებრივად იბეჭდილია წარსულის დეული აწყოსიან. და მე კმაყოფილი ვარ, რომ ასეთი დეულის მოწიფე არ გავბე.

მუსია უკრაინსკაია

არ ვიცი, ცოცხალია თუ არა იგი. ვერ ანდრონიკაშვილის მეუღლე გახლდით, მერმე მასობრივ წახალისებულს, რომელიც თურმე ხელთათმინებით იცვლიდა ცოლებს.

საქმე დაუგეგმაველი, ამაღლ ცვლილებად, როგორმე გამოვიწყო. ვერაფერს მოვალევი.

ერთხელ თავისუფლებს მოედანზე, აფთაქის კარგები შევეჯახე. იგი ოდნავ გაღაპრდა და მე ხელი შევაშველდა, რომ არ წაქცეულიყო.

ნიმუხების პანთონის დაამშვენებდა, იღონდა კლიოსტროს თვისებათაგან მგონი არცერთი არ გააჩნდა.

რაოდენ იშვიათია და დაუწესწარი ნიმუხებიან შეხვედრა და მათი სხეულის თუნდებურებრივი შეხება.

მუსია უკრაინსკაია ამშვენებდა თბილისს. იგი ქუჩაში გამოფენილ ახალგაზრდებს ატორტამდობდა.

მასავით არაორდინალური ქალების მღორე ცხოვრება ვერ წარმომიდგენია. მანვე სადაა იგი ამგანად? რით დაასაწყურა იგი ბუნებამ მისგან მნიშვნეულ ღირსებას გამო?

რუყაშან

მხოლოდ და მხოლოდ ერთხელ ვეამბორო ხედივს.

რუყაშანის უფროსი და კარლო კალაძის უკანასკნელი მეუღლე გახლდათ. მის კალაძის პანაშვიდზე და შემდეგ საგლოვიათო სურფრზე გამოველაპარაკე. რუყაშანი, ნაწილიც ანგლოზი, არაკეთილხუნოვანი ჩემს ბინაში, და მე არასოდეს მინახავს მასავით სპექტაკლი, სათონი და პაერფორი ვინმე.

რუყაშანი — ერთადერთი სასწაულომქმედი ხატია მთელს ჩემს ცხოვრებას მანძილზე. გეგარად იმსახილავი იყო. ამ გეგარისანი მგონი ამგანადიც ცხოვრობენ ქუთაისში. მათი წინაპარი ყოფილა სახელგანთქმული თეოლოგი-სუფი ჯემალ ედინ დახილბუქელი, შამილის მასწავლებელი-მომღვარი და სიმამარი, რომლის სახელს სიმარად შეუძლებელი უძლიერესი კაციახურ დიდტარტუკიაში.

რუყაშანი დაამარწუნა ორი გვიანების სიტყვებში: ფლობერტი ამბობს: „ემა-ეს მე ვარ“, ხოლო ტოლსტოი იმპორტობს: „ნატკა, ნატკა რისტივა — ეს მე ვარ“. აჯაკი ვაგრეწლია კი ფიქრობს: „რუყაშანი — ეს მე ვარ“.

პატარა ადამიანებსაც ზუგუნერ მისდით ისეთი ფიქრები, როგორიც გენიოსებს.

ვევლფერტი კარგი, რაც ბუნებამ ჩემთვის გაუშვებია, რუყაშანისაგან მომინდობოხს. იგი ჩემი სულის საკრედი დარჩა.

არავის წინაშე არ ვყოფილვარ პარალიზებული ჩემი სიჭაბუკის წლებში ისე, როგორც რუყაშანის წინაშე. და არავის ხმა არ მაგონებდა მასში ბულბულის სტეკნას, როგორც ახალგაზრდა ლეკი ქალის საუბარი, მისი უღბლოების პაუზებით მიღვიანი ტრეტიკი. არასოდეს ვყოფილვარ ისე ბედნიერი, როგორც მისი გამჩინების წუთებში.

ახალგაზრდა ასპეტის მოწინააღმდეგე წინინაბის გაიცხადებულად ფრესკის წინაშე!

მერმე ის უნებლიეთ თვალს მიმეფარა. ამგანად პუსტინისეული მიხაილავსკის დირექტორის — გაიჩინე მეუღლე.

მე კი ბედნიერება ვეგრეწულე ზანინას-ავით გამიქრა ერთადერთი თვლი პატიასანი, რომელიც დაგვარეგე.

თამარ ციციშვილი

ოჩის წლებში რუსთაველის საკონცერტო მთავარში მოეწყო სახელგანთქმული ეს-პანელი ვიტარისტის სეფოვას კონცერტი. იგი ვიტარისტზე ასრულებდა მახის კორაღებს და ზოგიერთ კანტატას. კონცერტზე მივიატრე მშახიბი თამარ ციციშვილი.

არ აღწევენ ამ მშუთუნახავს გარეგნობას. მის ნახულზედ კინოფილმებში, ცნობილია მისი პორტრეტებიც.

მეორედ მივიწვიე ხელოვნების სასახლის გახსნაზე. იგი საცდელიად გაიწვია ზოგი გომიანოვებმა, მაგრამ თამარამ მალე შეიჭრეს ცეცხალი. იმ საღამოს მოეწვილი იყო. უცდილობდა ვეფლადრებე გამეყოფი, მაგრამ უშედეგოდ. სასახლიდან გამოსული დიდხანს დაელოდებოდი ნეგლის ქუჩაზე. ნაღვალად ლაპარაკობდა. ბინამდე მივაყვანი. ისე შევიდა საღამაზოში, კარდავ არც გამოშალბოდა.

მერმე დიდხანს არ მინახავს იგი. მხოლოდ ერთხელ ბუბო ვეწვინის ასულამ ნინომ დამპატავა წვეულებათქ ქიაიელის ქუჩაზე. თამარიც ამ ქუჩაზე ცხოვრობდა და ისიც ესტუმრა ჩემს მასამბლეს.

ველაზედ ავიყე სიხარულით, მის ვეგრედით რომ მომიხდა ჯლიობა.

ვაქვიფილდი მემეორი კაბა ცეცხალი, რომელიც ბროლის ველი უნადა. ვერადღებოთ უსმენდა, რაილზე ნინოს მეუღლის დაკვრას. ატონი მგონი მაიღის რთულიად სერენადის ურავდა.

რაცა შინ დაკარგუნდი, ათახი სერენადა ხმარობდა ჩემს სენაში.

თამარ ციციშვილი ნაადრევად დააკვდა საზოგადოებას, რომელსაც ვეგონი ამშვენებდა.

გულიანი ყიფიანი

ბელისკის ქუჩაზე ცხოვრობდა. შემოდგომზე თავი ჩამოიხრჩო თავის ბინაში. თან შეხვედრებს ასახლებდა ანდრეშვილს, უსურველი გავეცივობდი. მიხეტი კი შობილზე. თან უთახნობდა აღმინდა.

თხემით ტერფამდე არაკეულებრივად

გაკვირვული გვიანა იყო. სახეს, მის კანუბრებულ სახეს, პატარა ხალი ამშვენებდა.

როგორც ნიგარა გამოყოფს ერთ მარგალიტს, ისიც ასევე მარგალიტად ვაგინა ბუნების. ამავე იყო და ვერავინ შეუბედვლად ფილიბარულ მოპყრობას მის კრავილურ წიარს, რომლის სტელი ნებისმიერი მწერისა ნაწერს დაამშვენებდა, დღემდე საითუთად ვინახავ.

იგი ლამეულ, ფრთხილბოხტულ ხატებულასავით შემოვიდა ჩემთან, როცა მედიკოპილის ქუჩაზე ვცხოვრობდი. და ასე მგონია, თავისი ფრთხილ ფეფვი შემოაფრქვია მივლს ჩემს არსებას.

ჩემი მისამინი ანგრიკონუცემული და უსახლერო გატაცება ერთ კვირასაც არ გავრჩებულბუდა. ნეთუ მისმა ფაქიზმა ბუნებამ წამიერთი ოჯახური უსამიონება ვერ აიტანა? ხატებულბით დიდხანს არ ცოცხლობენ.

ნამდეილა Fatum! და ჩემს სულში დღემდე, გამკლავბით წვეთავს სინანულის ცრემლი, გუჟინტავი და სამარტმდე შემურბალი ცრემული.

სტუდენტი

სივარული ვაგონი 12 წლიდან იღვიებებს. ეს გრძობდა პირველად გაიჩინდა შობილურ სოფელ მარტილიში, სადაც ერთ ცეცხლეულს, თამარ ვლიავას მოეკარია თვალა.

1970 წელს საფრანგეთში ვიფიზაურე. ერთხელ დავინახე ბულისნის ტისისკენ მიმავალი არისტოკრატთა კორტეგი.

ანახელვად ერთ მშუთუნახავს შევუვლი თვალა. სახეს ნებრეოდ ურავად თვალა, მაგრამ მანვე ამხელდა მისი ხასის რაფინირებულ საცდებს. ასეთი გამომეტყველება პლუბის ჯიშს არასოდეს ვაგეარება.

1991 წლის 7 ივნისს სულხან-საბა ორბელიანის ინსტიტუტში გამოცდებს ვატარებდი. გამოცდაზე შემოვიდა უშვე გათხოვნი ასული, რომლის სახეც უშველად მომეგონა ფრანგი არისტოკრატ ქალის სახე.

მე არ მგონია, თბილისში რომელიმე მხეს სტუდენტი ქალი დავიღობე, ვეგონი მშუთუნახავი და თან არისტოკრატული გარეგნობისა. ამგვარ არსებებს ხატვლა გენიალური არსებები, ოღონდ... ავი ხელით შეპყრობილ ქალუსა და მამაკაცებს.

ჩემი სტუდენტი კი ბულისნისკენ მიმავალი კორტეგი დაამშვენებდა.

როცა სავაჭროდ სიამო მისი ვეგონი ამოვიკითხე, იგი ირანე ვლიავა აღმინდა.

საქმინური ბუკვლს ატარებს მარჯვენა ხელის ერთ თითზე.

81 წლისი კაცს დამიბრუნდა მარტილიში გაცხიბილ ვლიავასგან მიღებულ შობილურ ფილმებს. ძველი ბერძენების „მუღმიტი განმეორების“ იდეა...

ამ მსკეპით ვეხთოვები თბილის მითვის ანუ სხვადასხვა წლების სიღლის მშეთუნახავთა სტეკნას.

დრო ვეცდები „ქარწყლებს, მაგრამ არა იმ სახეებს, საუღამოდ რომ დაინდა სულს. დღე, თქვინი სახეების ციმციმმა იცოცხლოს ამ სტუდენტობაში.

ხელსაქმა

ხელით ნახსოვი უფველთვის მოდაშია. ბავრი ძალი ავტომატი
ჩვენს შურნალში უფროვიდოთ ქსოვის ბაზრითილანი, მს.
რულაბთ თქვენს თოვანს. საზომოაგზომოდ გთავაზობთ.

ხელსაქმა

ბამბიტი

საპირთა 80 გრ. ზღლის ძაფი
და № 2,5 ჩხირები.

ქსოვს დაიწვებთ ხალტით, რი-
შლის ზომას განსაზღვრავთ თავის
გარშემოწერილობით, ვთქათ - 54
სმ. 1 სმ=2 თვალს ე. ი. 54 X 2=108
თვალს. ჩხირზე აკრეფთ 108 თვალს
და მოქსოვთ წინდურად 4.5 სმ.
გადაქსოვთ ერთ უკულმა ზოლს
(გალახაკევი ხაზი) და გააგრძე-
ლებთ ქსოვას 4-5 სმ. ხალტე მზად
არის. ხალტის შემდეგ ერთ გავლა-
ზე უმატეთ ყოველი მესამე თვალი
და ქსოვეთ წინდურად 4 სმ, კვლავ
უმატეთ ყოველი მესამე თვალი
და განაგრძეთ ქსოვა. 18-20 სმ
შემდეგ ერთ გავლაზე ერთაშად
უკალით ყოველი 5 თვალის შემ-
დეგ თითო თვალი. ასე გაიმეორეთ
5 ხანტიერტრის მოქსოვის შემდეგ.
კაც. მოქსოვთ 3 სმ და კვლავ
უკალით ყოველი 3 თვალის შემ-
დეგ 2 სმ შემდეგ უკლებთ ყოველ
მესამე თვალს; 1 სმ შემდეგ ყოველ
ორ თვალს ერთად გამოიყვანო.
სანამ ჩხირზე 6-8 თვალი არ დარ-
ჩება. ამ თვლებს აახსმით ძაფზე
და ამავე ძაფით ჩაკერავთ ქვლს
ბოლომდე. ქობასაც შემოუკვცაეთ.
წინდურად ნაქსოვი ქვლს უნდა
დაუთოვდეს ხველი წესით ისე,
რომ პერეების ფორმა მიეცეს. პე-
რეტი შეიძლება გააწყოთ მძვებე-
ით ან პრილა მოხარბათი ფირფი-
ტებით.

ბერეს სასურველია შეუხამოთ
ისეთვე ფერის ძაფით ნაქსოვი
კაშვე და ხელთათმანები.

კაშვე

შალის ძაფი 100 გრ.
ჩხირები № 2,5
ქსოვის სახე ინგლისური რუხი-
ნი, წინდური ქსოვა.
ჩხირებზე აკრეფეთ 40 თვალი
და ქსოვეთ ინგლისური რუხინი.
15-20 სმ შემდეგ 6 რაგი მოქსოვეთ
წინდურად და განაგრძეთ ასე ინ-
გლისური რუხინისა და წინდური
ზოლის მონაცვლეობით.
კაშვენ ბოლოებს შეამკობთ ფი-
ჩებით, ანდა მძივებში.
ინგლისური რუხინი: 1. ნამბტი,
1 თვალი გალადის ჩხირზე გამოუ-
ქსოვად, 2 თვალი ერთად წაღმა.

თითებიანი ხელთათმანი

ხელთათმანი ექსოვება წინდის
ჩხირებით (5 ჩხირთ). ქსოვა იწ-
ვება მაჯიდან რუხინით 1X1 და
შემდეგ გრძელდება წინდური ქსო-
ვით. შეიძლება აფურედადქ მო-
ქსოვით. თითებიანი ხელთათმანი
შეღერებით წერალი, რბილი შა-
ლის ძაფით ექსოვება.
აიღეთ 30 გრ ორწერვი წმინდა
შალის ძაფი და წინდის ჩხირებით
აკრეფეთ 60 თვალი. მოქსოვეთ
6-10 სმ რუხინი 1X1, შემდეგ გა-
დახკავთ წინდურ ქსოვავთ ცერის
ღაწევაბამდე. ცერისათვის ერთ-ერთ

ჩხირზე ნაიბრა მზარეს 8-10 თვალ-
ში მახათით გაკურთხეთ ფერად სამ-
ის ძაქს. (ფულგის რაოდენობას
აიღებთ თითის სიშხოს მიხედვით),
ამ აცემულ თვლებს შორის
ძირითადი ძაფით ხელახლა ამო-
კრეფთ იმ 8-10 თვალს (აღადგენ
თვლებს) და გააგრძელებთ ქსოვას
წინდურად წრიულად თითების ხა-
წყისამდე. ვერ ნეკისათვის გამო-
ფოთ 12-14 თვალს და გვერდები-
დან ამოქსოვთ კიდევ 3 თვალს ე. ი.
ხულ 17 თვალს აიღებთ. ხანგენ-
ბელი თითისათვის აიღებთ 16 + 4
(4 გვერდებიდან). შუა თითისათვის
16 თვალს გვერდებიდან ამომა-
ტებთ სამ-სამ თვალს ე. ი. ხულ
22 თვალს აიღებთ. არათითისათვის
რჩება 18 + 4.

ახლა უკვე სათითოდ მოქსოვთ
თითებს. დაახლოებით ფრჩხლის
ფოთიდან დასალოებთ კლებას, სანამ
სახოლოოდ 4 თვალი არ დაგრჩე-
ბათ. ამ ოთხ თვალს ნემსითა და
ძაფით ჩაამატებთ უკუშობს მხრი-
დან. ცერის მოსაქსოვად, ფერადი
ძაფის ბოლოს გამოსწავლეთ, გალა-
ხსნილ თვლებს აკრეფთ ორ ჩხი-
რზე და მოქსოვთ ცერა თითის
სიმაღლეს, ბოლოში უკლებთ. ოთხ
თვალს რომ დარჩება, ნემსითა და
ძაფით ჩაამატებთ შეიდანამ.
თითებიანი ხელთათმანი შეიძლე-
ბა მოქსოვოს აფურელი ნამჭი-
თაყ, ასევე შიბითა და ორნამებტე-
ბით.

ლბატვრა თითრასული

როგორც ყოველთვის, ახალი მოდური ფორმების ინიციატიურებად თბილისის სამხატვრო აკადემიის მოდელირების ფაკულტეტის კურსდამთავრებული გმწვლინიბიან. ამას წინათ კოსტიუმების მოდელირების კიდევ ერთი სადიპლომო და-

ცვის მომსწრენი გაუხდით, სადაც ამ ნიჭიერი მხატვარ-მოდელირების შესანიშნავი ფანტაზია და გემოვნება წარმოიჩინდა. ჩვენ შევხვდით რამდენიმე მათგანს და ვთხოვეთ მოკლედ მიეთხროთ თავისი ნამუშევრების შესახებ.

ახალგაზრდული მოდა

არასდროს ყოფილა მოდისთვის მრავალფეროვანი, როგორც ამ ბოლო წლებში არასდროს შერწყმულა ერთმანეთში ესოდენ მრავალნაირი, ერთი შეხედვით თითქოს შეუთავსებელი სტილური ფორმები, ამიტომაც თანამედროვე მოდა არ ცდილობს თავს მოვახვიოთ რაიმე კონკრეტული, არამედ თავისუფალი არჩევანის შესაძლებლობას გაძლევთ. იმისათვის, რომ ჩაცმულობა ნამედროვედ გამოიყურებოდეს, ის უშუალოდ და მოზრბებულიობით უნდა გამოიჩინოდეს, აღსავსე უნდა იყოს მსოფლიოენობებით. ამ მომენტების შერწყმას კი განსაკუთრებით ახალგაზრდულ მოდაში ვხვდებით.

მომწვლინა მაქსიმალური გამოხასპვლობისათვის. ვვლაზე უხსოვარე კი ფანტაზიას და გემოვნებას წვადობით შეიძლება მომნიშნველიც გახადოთ, თუმცა მინც ხარისხს ერთ-ერთი მოვარირლი აკისრია. ვუჭიროს ზაქმულის ცხელ დღეებში ახალგაზრდობა ხაიმოვნებით გამოიყურება ასეთი ტიპის სამოსში.

ნიმუშ ახალიანი, მე წარმოვადგინე ქალის გამოხასპველი, ელვანტური ანსამლები. ეს კრის გრძელი, წელიში ოდნავ გამოვანილი ჰიჯაუბი და ვიწრო ქვედა ბოლოები. რასაკვირველია ისინი უფრო გამძარი ქალებისათვის არის განკუთვნილი. ფერების ვარიაციები აქ სხვადასხვაანარი შეიძლება იყოს, მაგრამ მე პირითადად გამოვიყენე თეთრისა და შავის შეხება, რომელიც უფრო კეთილმოხილურია და ჩემს მიერ შექმნილ სილუეტში მებრ ელვანტურობას ამბავებს. ამ კონტრასტების ერთ-ერთ სანტერესო დეტალს ვიწრო ფაფღლებიანი ქული წარმოადგენს, რომელიც ქალურობას და ვრაციონობას სძენს მთელ ანსამბლს.

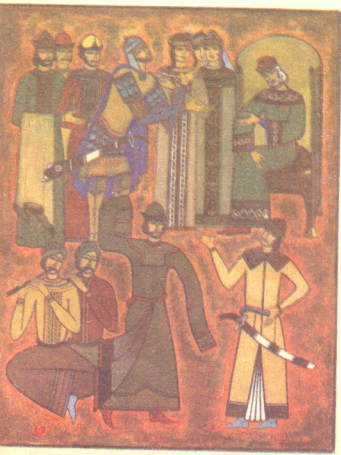
ნიმუშ მოდაში. ბოლო ხანებში მსოფლიო მოდაში შეიმჩნევა ხალხური, ეროვნული სტილი გიტაცდა. მეც ამით დაინტერესდები და გადაწყვიტე ნაქსოვ კომბინიონებში ქართული სტილი და ორნამენტი გამოიყვეხბინა. ორნამენტი ვაშაშტორულია. ხანტერესო დეტალი ნაქსოვი, ვამბლახის მავგარი ზედაპირავი, რომელიც მთლიანობაში ამ სპორტულ ანსამბლს ორიგინალურ და უცხო იერს სძენს. მამბლა ნიბრამბილი. ჩემს ნამუშევრებში ვვლაზე აბრალი, ხელის უხში ქსოვილი გამოვიყენე, ქსოვილი, რომელიცანაც ტომრებს კრსვენ. შევიყვანე თანაქროვე ანსამბლი. ეს არის პორტები, ცილები, მთავაყელი. ამ ანსამბლთან შეხმბულია თეთრი აზერეუმის პერანგი. სვი ახალგაზრდებისათვის არის განკუთვნილი. ჩემი მიზანი იყო ამ ზემწიყვებით უხში და უბრალი ქსოვილის მეშვეობით,

თამბარ ვამბპტორი

ძივ ხონელი — „ამირან-დარქანიანი“

ღ

იდი სურვილი გვაქვს შეითხვე-
ლი ჩვენი პატარა შინაურული დღე-
სასწაულის მონაწილედ ვაქციოთ.
თუმცადა ეს ზეიმი სხვა მშვიდობიან
სიტუაციაში, უფრო მასშტაბურად შე-
იძლებოდა აღნიშნულიყო, მაგრამ
ახეთი აღნიშვნა უკეთესი დროისა-
თვის გადავდეთ. ქალაქის, საღე-
ზავის, მზიარული განწყობის და საერ-
თოდ, უკველგვარი დეფიციტის
დროს, „საქართველოს ქალი“ თქვენ-
თან თუ შაინც ახე თუ იხე თვალგასა-
ხარად აღწევს, ეს მისი მხატვრის —
ქალბატონ ცინარა ტერეშაძის დამ-
სახურებია, ჩვენი მშვენიერი ცინარა-
სი, რომელიც ახლახან იმდენი წლის
გახდა... რამდენისაც ამ ფოტოზე გა-
მოიყურება.

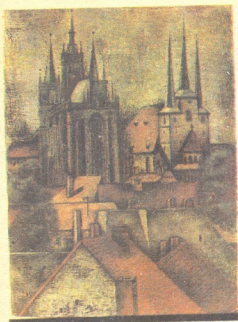
ეხე იგი, ძალზე ახალგაზრდაა და,
როგორც იტყვიან, ყველაფერი ჭერ
კიდევ წინაა, მაგრამ ის, რისი გაკე-
თებაც შეძლო, მხოლოდ გუშარბიტ
ნიკიან შერწყმულ დიდ შრომისმო-
ყვარებას და ნიჭისათვის პასუხის-
მგებლობას შეეძლო შეექმნა.
შექმნა კი ბევრი.
მხოლოდ ძალზე სერიოზულ ხე-
ლოვანს შეეძლო სადიპლომო შრო-

გულოცავთ!

მად აერჩია ძველი ქართული სარაინ-
დო -საგმირო ეპოსის „ამირან-დარ-
ქანიანის“ ილუსტრაციების შექმნა.
რამაც წარმატება მოუტანა მხატ-
ვარს. ამ და შემდგომ ნამუშევრებ-
ში: „გაზაფხული“, „ქალიშვილის
პორტრეტი“ „ოცნება“, „შენ ხარ ვე-
ნახი“, „მინახის გახსენება“, „ჭილაო-
ბა“, „ცხენბურთი“, „ჩემი საქართვე-
ლო“, „მ აპრილი“ და მრავალი სხვ
გვაოცებს ქალური ფაქიზი ხედვის
შერწყმა ძლიერ ვაჟაყფურ შინა-
შთან.

ჩვენი ცინარა — ცხოვრებაში მშვე-
ნიერი და ხათვო, მტკიცე და უკონ-
პრომიხოა საქმეში. აქ მისთვის არ
არსებობს შედეგითი და დათმობა.

საქართველოს დამსახურებული
მხატვრის ცინარა ტერეშაძის ნამუ-
შევრები ექსპონირებული იყო სა-
ზღვარგარეთის მრავალ ქვეყანაში:
ავსტრიაში, ფინეთში, პოლონეთში,
ამერიკის შერთებულ შტატებში
და სხვ. მისმა პერსონალურმა გამო-
ფინებმა ჩვენი ქვეყნის გარდა დიდი
მოწონება დაიმსახურეს ბულგარეთ-
ში, კვიპროსზე. პრატეხორი ათანას
ხაქკივი ცინარას გამოფინის შთაბე-

• „ერურუტა“

• მინახის გახსენება

1976

დოილებთან წიგნში წერდა: მხატვარი თავის სამშობლოს ისტორიისა და პოეზიის ილუსტრაციებს კი არ აკეთებს, არამედ შთაგონების წყაროდ იყენებს. მისი დახვეწილ ნამუშევრები მიგვანიშნებს წიგნის გრაფიკის ღრმა ტრადიციებზე. ისინი თავისი ისტონადიით, დეტალებითა და განწყობილებებით ჰერმარტივად ქართულია“.

და უცებ მხატვრის დაინტერესება შექსპირის კომედიებით. „ლიმილიანი ნახატები“, ასე უწოდა ერთ-ერთ ინტერვიუში დიმილის ამ ფიგურებებს თვითონ მხატვარმა.

აი, ასეთივე „ლიმილიანი ნახატები“ გვიღამაშებს ქალბატონი ცინარა ჩვენი უპურნაღის საყმაწვილო გვირგვინს.

ჩვენი მინახი არ იყო მხატვარზე კრედიტი წერილი დახვეწერა, დეტალურად მიმოგვეხილა მისი შემოქმედება.

გვინდა დახადების „მრგვალი თარიღი“ მიველოცოთ და შემოქმედებითი უნერებლობა ვუსურვოთ მას - ლამაზი ოჯახის ლამაზ დიასახლისს, შენაინიშნავ მხატვარს და შეჩვენოვთ მისი ნამუშევრები.

ნარბიჯა მგვალამი

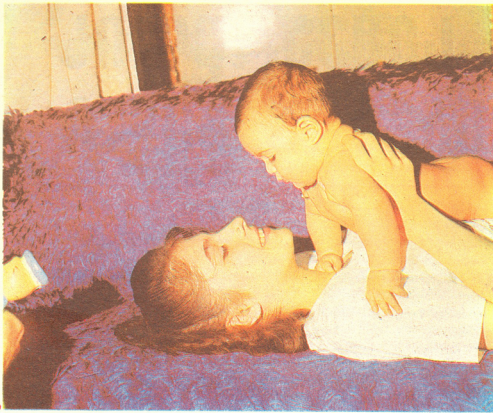

• „ოცნება“

შექსპირი — „საწყაულს სწყაულის წილ“

საქართველოს
სამხედრო

სანამ გავუბს იუპო- ლუბ- ღამ

მეკვიდრული დეფექტების ერთი ჯგუფი ბავშვის დაზარალებისთანავე კლინიკურად არ მქონდა და დაავადების კონკრეტულ სახეს მხოლოდ მოგვიანებით იღებს.

რესპუბლიკურ სამედიცინო-გენეტიკურ კონსულტაციაში, ბავშვთა რესპუბლიკურ საავადმყოფოში მუშაობს კლინიკური ბიოქიმიური განვითარების ლაბორატორია, რომელშიც დაწერილი მეთოდები ახალშობილის გენეტიკური მდგომარეობის შეფასების საშუალებას იძლევა და შესაძლოს ხდის მეკვიდრული დაავადების დიაგნოზი მანამ დიასტაზს სანამ ეს დაავადება თავის სპეციფიკურ ნიშნებს გამოავლენს. აუცილებელია აღინიშნოს, რომ დეტაილების შემოხვევაში მკურნალობა უაქტიურია. სხეულებული მეთოდების გამოყენებამ საშუალება მოგვცა ვეველა იმ ახალშობილის სამედიცინო-გენეტიკური გამოკვლევის შესახებ დავეცხვა საკითხი, რომლებიც გაშვი. ელბას ან ჩვილ ბავშვთა სახლში ჩაბარებას ექვემდებარებინა. ამ საკითხის გადაწყვეტა აუცილებელია სამი ძირითადი გარემოების გამო.

1. წარმოვიდგინოთ ცილა-ქმარი, რომელთაც რამდენიმე წლის უშვილობის შემდეგ გადალახეს ფსიქოლოგიური ბარიერი, გადაწყვეტეს ბავშვის აყვანა და შეარჩიეს ახალშობილი, რომელიც იმ მომენტში პრაქტიკულად ჯანმრთელი იყო. 5-6 თვის შემდეგ დედამ შეამჩნია, რომ ბავშვი თავს ვეღარ იჭერს, მოდუნდა, ან პირიქით, ატანებულა, ვინაშითივე განვითარების მხრეა ჩამორჩება თავის თანატოლებს. ბავშვი მიხვდა ჩვენი კონსულტაციის, სადაც ბიოქიმიური განვითარების მეთოდების დიაგნოზა მეკვიდრული დაავადების დიაგნოზი, რომლის მკურნალობა დაავიანებულა, სამწუხაროდ ასეთ ფაქტებზე გვეხდებოდა.

2. დავეშვათ, ოჯახმა იშვილა ბავშვი, რომელსაც შემდეგში შეეძლოა აღმოჩნდეს შემ.

კვიდრული დაავადება (ფერმენტოპათია) და მისი ბავშვის პატრონობა თავის თავზე იღოს. ამ შემთხვევაში ვალდებულ ვართ ვაწუწოთ მშობლებს, როგორ კვებით რეჟიმს და მკურნალობას საჭიროებს ბავშვი და ავიყვანოთ იგი დისასანურულ მეთოდურეობაზე. აქვე ვვინდა შევინიშნოთ, რომ ვეველა სახის მეკვიდრული დეფექტი არ იყურება.

3. ცნობილია, რომ ფერმენტოპათიის ზოგიერთ შემთხვევაში ბავშვები სპეციფიკური დეცოთერაპიას საჭიროებენ, რაც აუცილებელია და გასათვალისწინებელია ჩვილ ბავშვთა სახლების პერსონალისათვის. საქმე ის არის, რომ ჩვეულებრივ კვებაზე შვიდი ასეთი ბავშვის ჯანმრთელობა (განსაკუთრებით გონებრივი განვითარება) შეიძლება მკვეთრად გუარუნდეს, ამიტომ ვეველა ბავშვი, რომელიც ჩვილ ბავშვთა სახლში გადასვენდა, უნდა გამოვიკვლიოთ ბიოქიმიური განვითარების მეთოდით. ეს გამოკვლევები დღეისათვის შესაძლებელია მხოლოდ გარკვეული სახის და რაოდენობის მეკვიდრული დეფექტების აღმოჩენაზე. შემდგომში კი მათი რიცხვი გაიზარდება.

აქვე ვვინდა დავეშვათ, რომ მეკვიდრული ბუნების ბიოქიმიური დარღვევების დიაგნოსტიკის გარდა საავადმყოფოში ასაღწეობითა თავის ტვინის ექსტრუქტურული გამოკვლევის ტარება, რაც ტვინის განვითარების მანქების დადგენის საშუალებას იძლევა.

ფიქრობთ, მოცემული ინფორმაცია დათანტვირფებს ვეველას, ვისაც გადაწყვეტილი აქვს იშვილოს ბავშვი და მოვემართავს დახმარებისათვის.

ირაკლი ჯოლოსხაძე,

რესპუბლიკური სამედიცინო-გენეტიკური კონსულტაციის ხელმძღვანელი, მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატი.

სიყვარულის საბალოხელი

ახლა ხშირად გვხვები - მოულოდნელად დაიწყო ხატვა, ერო მშვენიერ დღეს იგრძნო, რომ ხატვის კარგე სიციხვულ არ შეეძლო... და რამდენიმე ასეთი მხატვარი უკვე გავიცინით.

იქნებ ამის მიზეზი ერთბაშად მოკარული ტკივილებიცაა. ადამიანის სული თავმესაფარს ეძიებს და ზოგი მათგანი წავსახველს შემოქმედებით შემოაბამი პოულობს.

ქალბატონ რუსუდანიშვიის ის მშვენიერი დღე გახული წლის 30 მარტს გათენდა. იგრძნო, რომ უნდა ეხატნა და პირველი ნახატიც სწორედ იმ დღეს შექმნა.

და ეთიომ ეს მოულოდნელად მოხდა?

„ბავშვობაში ეხატავდი ისეთივე გრძილებით, როგორც ვწავა ბავშვი, მერე აღარ მიცვლიდა, ამ სიბერისას კი...“

რა თქმა უნდა ზურბანი, იცის, რომ სიბერე ვერ შორისაა...

შუკე ოცდაათი წელია, პროფესიით ფერწარმისტი რუსუდანი ხანთამბანდონიკაშვილისა, რაც მოსკოვში ცხოვრობს და თავდაპირველად ეწინააღმდეგებოდა ქართულ კულტურას. მუშაობს საქართველოს წარმომადგენლობაში კულტურის განყოფილების გამგედ.

რამდენი გამოიყენა მოაწყო ქართველი მხატვრებისა მოსკოვში? - ძალიან ბევრი, „რა თქმა უნდა, საქართველოს მხატვართა კავშირის დახმარებით“, - უნდა დასძინას.

მარტო წარმომადგენლობის საგამოფენო დარბაზში ოცდაათი გამოიყენა მოაწყო, კინოთეატრ „თბილისში“ - ორმოცდაათამდე, მერე კიდევ... ერთი სიტყვით, სადაც თავისუფალი საგამოფენო დარბაზს ნახავს, ეროვნული კულტურის პროაგანდისიათის იყენებს. ქართველ მხატვრებს იმედოდ ეგულებათ ქალბატონი რუსუდანი მოსკოვში.

თურმე მოსკოვში ცხოვრობს და მოლაყნობს 69 ქართველი მხატვარი. რუსულად ანდრონიკაშვილმა გერგორიშვილი მხოლოდ ოცდაათი წელია, მოაწყო მათი ნამუშევრების გამოფენა. სულზე მოსწონო 92 წლის მხატვარს ოლია კვიციანიძის, რომელიც ძალზე გაჭირვებულია

ცხოვრობდა, თავი ყველასაგან დაიცვებოდა ეგონა და უცებ ამხელა სიხარული... მოხუცმა მხატვარმა თავისი ნახატების დიდი ნაწილი მშობლიურ ვანს უსახსოვრა. დიდიხადა იღვა - საქართველოდან წასულმა მხატვრებმა მშობლიურ რაიონებში მოაწყონ გამოფენა და მერე რამდენიმე ნამუშევარი იქვე დატოვეს საჩუქრად.

ძლივს მიავლი ნაზიმ ხალვაშს, გველფურცელ ხელნაწერულ ხანდაზმულ მხატვარს, მოსკოვის რომელიღაც გარეუბანში, სადაღც გადაკარგულში... მოეწყო მისი გამოფენა ვერ მოსკოვში, მერე ბათუმში, ერო დღეს ნაზიმი რუსუდანი სამსახურში წვიდა: ხო ხარო, ნემი პატრონი. აჭარის დამახარებელი მხატვრის წინადაც მიზანმიმართულ, სხვებ თქვენი წყალობით, ოთრე ვის გახსოვდეს. ახლავ უნდა მიმატრონით, ცოლი უნდა შეპროთო, ერთი კაი ქართველი ქალი“.

რუსუდანი ახლა მთელ კავშირში გაფანტულ ქართველ მხატვრებს ეძიებს. ბევრი მათგანის მისამართი უკვე დაადგინა. უნდა, რომ ისინი სამშობლოს დაბრუნდნენ თავითაი შემოქმედებით, თუმცა კი სათხოვია, ვის ვინ უფრო ჭირდება: ისინი სამშობლოს, თუ სამშობლო - მათ.

რატომ მოგვევი ვეღვაფერს ამას? - იქნებ ეს იყოს პასუხი იმ კითხვისა, ზემოთ რომ დავსვა: ეთიომ მოულოდნელა რუსუდანი მხატვრად გახლამა?

რუსუდანი ანდრონიკაშვილის ნახატები პირველად მოსკოვში გამოიყენა, მერედ - თბილისის მხატვრის

სახლში. ძალიან ღელავდა - რას იტყოდნენ მხატვრები, მისი მეგობრები?.

ნახატებმა მთელი ორი დარბაზი შეავსო, მაინც როგორ მოასწორო წილწანახატები? ვწავა მათგანი უსახელწოდებო იყო გამოფენილი. ამით მხატვარმა მხახველს ადამის თვისუფლება მისცა.

ნახატების ურჩავლესობა უცნაური და იღუმალებით მიცულია, სჭარბობს პეიზაჟები და სიმბოლური ხასიათის ნამუშევრები. მხატვარი ძირითდ მნიშვნელობას წარმოსახვით ელემენტებს ანიჭებს, ისევე იღვროს თამაშობს ფერი - იგი გრავალსახოვანია სხვადასხვა ფერშეხვევათა და წილწვლებით - ხან ნატფი და პერგონი, ხანაც კუჭტი და მუქი ტონალობი. ფერთა ამგვარი გამის მიხედვით აფერხი სასურველი კომპოზიციურ ნაწილს გვთავაზობს. ფერი მის ნახატებში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს. ნანს, რომ მხატვარს თანხარად ხელწვიფება ზეთის სატყვავებით, გუშოთა და აკარული წერა.

რამდენიმე ნახატის სახელწოდება ვაითხე. პეიზაჟი თვალწარმტაცი დაწესილი გზებით - მას „მოცეკვავე გზები“ მქვია. მხუცე და პერიონი ფერთა ნახავს - „სიხარული“, „ქარი ქვის“ ლირულ მოტივება შექმნილი...

გამოფენის დათვაფერებისას ერთს აუცილებლად იგრძნობთ - რუსუდანი შემოქმედება სამშობლოს მიანატრებს და სიყვარულის საგალობელია.

სამი მმა და ბაყაყი

მეძინაძა

მატყარი ცინარა ტირემაძე

იყო ერთი შეძლებული გლეხი, ჰყავდა სამი ვეფი. ბიჭები მამასთან ერთად სიმინდის ყანას ამუშავებდნენ და მოსავალს სახარში შეიღდნენ. ერთ წელიწადს ყანას უცნაური ქურდი შეეჩეფა. ისე იხარავდა სიმინდს, რომ დატყრა კი არა, მიხი დაწაზუც კი ვერაინ მოახერხა. ერთ დღეს მამამ შეკრიბა შვილები და გამოუცხადა ვინც ქურდს შეიპყრობს, მიიღვ ჩემს ქონებას მას დაუშვებციკები. პირველად უმცროსმა მამამ დააპირა წახვლა, მაგრამ მამამ დასინებ, ბრითვე უწოდეს და სახლში ჩაკეტეს. იმავე დღეს უფროსმა მამამ აიხსა იარაღი, შეჯდა შეღაფრზე, წაიღო ბლომად ხაზხალი და წავიდა. ვხად არხის პირას მოვიფინე ბაყაყს გადააწვდა. — რა ვაყვირებხო? — ჰკითხა ბიჭმა.

— თან წამიფინე და სიმინდის ქურდს გააოყინებო, — მიუგო ბაყაყმა.

— შენი ხაყვე ვიყინია, — უთხრა ბიჭმა აკვლით, — ჰოდა, იჯექი და იფიფინე შენთვის.

ყანაში რომ მივიდა უფროსი მამა, სიმინდი უკვე მოპარული დახვდა და თუმცა მთელი დამე თვალი არ მოუხუტებეს, ქურდი აღარ გამოჩენილა, დღითი ხელცარიელი დაბრუნდა შინ და მოუგვა მამას თავისი ამბავი. შენ არ იქნები ჩემი შემეცდომი, — უთხრა მამამ და ახლა შეუთანა მამა ვაგზაყი ყანაში. იმანაც იარაღი აიხსა, ხაგზაყი კალათით თუთა წავიღო და წავიდა. არხის პირას მასაც ბაყაყი შემოეფინა.

— თან წამიფინე და ისეო მამეს ვაწუტებ, ვანჩი ქურდს იიღად მიერითო; — უთხრა ბაყაყმა.

ბიჭმა პასუხის ნაცვლად წყალში მოისროლა ბაყაყი და გზა ვანაჯრო, ცოტა გზა რომ ვანაჯრა, თავისი ვანილან ატყენილი რაღაც უზარმაზარი ფრინველი დაიხსა; ვსრულა იხარი, მაგრამ მხოლოდ რამდენიმე ბუქმული დააგდებინა, კმაყოფილი შინ დაბრუნდა და ვანაცხადა; ქურდი მოუკვლი და ქონება ჩემიაო.

— აქ მხოლოდ ბუქმულია, — უთხრა უმცროსმა მამამ, — ამდამ მე წავალ და ქურდს შევიპყრობო. ბაყაყის ადვილ-სამყოფელს რომ ჩაუარა, ცხენიდან ჩამოხტა და ბაყაყს უთხრა:

— თუ შეტყვი, ვინ იხარავს ჩვეს სიმინდს, ნახე ვარ ხაგზაყს ვიწილაღებ, ხოლო თუ მასწავლი, რითგო მოუკვრიო მას, თან წამიფინე და ჩემს სახლში გტყოვრებო.

— კიდევ კარგი ერთი ტყეიანი კაცი გამიჩინდა, — თქვა ბაყაყმა, — შენს მშებს რომ ჩემთვის უწო დავგვლოთ, ქურდი დიდი ხნის შეკვრიბილი გველოდებოდა. აქ ამ არხის ფსკერზე ერთი ვალოსწერი კენჭი დგებს სიხოვე, რაც ვინდა და შევიწერებო.

— ღამაში ცოლი რომ ვხოხოვო, მომცემო? — დაინტერესდა ბიჭი.

— მარტო ცოლს კი არა, დიდ სახსლესაც მოგივებს, ბედნიერად რომ იცხოვრო, მიიღ, სიხოვეო, — უთხრა ბაყაყმა.

— მამო, ცოლი და სახსლუ მოცივს და თან ვანის ქურდი შემაკვრიბინოს, — თქვა ბიჭმა.

შემდეგ ბაყაყმა და ნაბოლარამ ერთად ისალიდეს და ვანისკენ ვახერხეს. ვანა-

ში რომ მივიდნენ, უზარმაზარი ფრინველი ის-ის იყო ვაყვრენას აპირებდა. მოხიდა ბიჭმა მშვილდი და უცემ ფრინველმა ნაზი ხმით ნამოსმამა; არ მოქლა, ვბუკო და შენი ხატროფი ვინებო.

ვაოყვეული ბიჭს მამა ხაგვარდა, იარაღი ხელიდან ვააგლო და ვაგთოხრა. ფრინველი მირს დაეშვა და უთხრა: მართლა ჩიტი არ გვეყინო, ბორბტმა ვადოტყმა მომავადოვა, რადგან მის შვილს ცოლად გვარი ვუთხარიო. ბაყაყმაც დაადასტურა მისი სიტყვები.

— თუ მართლა ასეა, წამომევე, ქალად ვაქცივა ვაგარი დავიწეროთ და სახსლუში ვიცხოვროთ ბედნიერად — შეხთავა მამამ.

ჩიტო დავთანხმა და ვააკვა ბიჭს. მამი დანახაზე მამისა და მშების ვაოყვებს საზღვარი არ ქონდა.

აი ვინ იხარავდა ჩვეს სიმინდს, — თქვა ბიჭმა, — ოღონდ ეს ჩიტი კი არა. მოვალოებული კალიშეილია, ბაყაყისა და კენჭის დახმარებით მე მას ისევე ღამეს კალიშეილად ვაქცივა და ცოლად მოვიკვრიო. მერე ბაყაყს მოუწერნდა და პირობის შესრულება მოსთხოვა. აფიფინდა მამამ და იქცა ჩიტი ქალად, ეზოში კი უზარმაზარი სახსლუ ვაგნდა, სადაც ვადახმადეს კიდევ ქორწილი. უფროს მამამ შეშურდით ნაბოლარაჩი, მაგრამ ვერაფერი დააკვებს და შერტყვენებუბი ვაიბურწენს სოფლიდან.

ტყახარდიდან ოარტყმა
თმა ვაწასალარამ

ცენტრითა ფიქრები

ბაკიაივი

...ისევ მოვიდა გაზაფხული. ისევ გაიხიორნდა ეს აყვარწული ადვის ზე ჩემი ფანჯრის წინ. ავე, ვიყო ქარიც ამივარად. აღარ მასოვს, დედაჩემის სვან ვიცი, თუ მე თვითონ ვივხიორნე, რომ ასეთ დროს ქარი კვირბნის გამლა-გაფურჩქვნაში ეხმარება...

ჩემი ბიჭები, ჩემს მიერვე დადგენილი სთავალადან რომ მითვლიან წლოვანებას (ჩვიდმეტისას უკვე იორამი მეყვდა-მეთქი), ამბობენ, წლებყანდელ მარიამობას ოთხმოცდასამისა შესრულდებიო. მამ. ოთხმოცდამესამე ყოფილა ჩემთვის ეს გაზაფხული.

ღმერთო, განა თუ ვერძობ, რომ დიდხანს შემოერჩი ქვეყანას, ან განა თუ დამძალა და თავი მომაპებრა ცხოვრებამ? დავდივო და დავაპტარადი ეციო... რომ ვეღვები, ღამის ნიკაბი მაგადას ჩამოვადო, მხრებზეც ჩამომიკვივდა, თმაც გამითხვდა... აფსუს, რა ტანსარო ქალი ვიყავიო!... მაგრამ არა უნაფს, მასსოვრობაც ზომი კარგი შემოძრა, არც თვალთ დამკლებია მინცდამინც და არც ყურთ, რაც ღმერთო, საქმის ხალისი არ გამომძლია და ლოცინის წილაც ისევ ისე მეყვარება. ეს ოხერი წწვავა თუ მიმაგდებს ლოცინად, ისიც ერთი-ორი დღით, აკო არის და ეგ. ახალგაზრდობაშიც ეგ აგრე ვიყავი, ზუგ ზოხინდო ავამეყოფობას, არ ვაჯობებინებო...

ძველებურადვე ჩემზეა მთელი ოჯახი - შვილი, შვილიშვილი, სადილი, სარგები, უთო, საკერავი, მიმსვლელ-მომსვლელის დახვედრა-გასტუმრება...

ვინა თქვა, ადამიანი რაკია ზერდება, გულზე ხელი უნდა დაეკრიფოს და სიკვდილისთვის უნდა ემზადოს, იმის მოლოდინში უნდა ჰქონდეს დღეები? არა, გენაცვალეთ, ეგრე არა ყოფილა. ჯერ თურქი უნდა დაბრუნდეს, რომ ამას მიხედვ. მასსოვს, დედაჩემი ანეტოზე მომდიოდა ჯავრი, ღამის ოთხობივი წლისამ რომ აიტხა, ყურის ძირში მეჭვავივით რაღაც გამომივდა და გინდა თუ არა ოპერაცია უნდა გაეციოთო. ეხლდა ეს ზღვები, სიბერის არშეუბნება იყო და მეტი არაფერი...

არც დავლობდებივარ და არც დავე-

ლობდი სიკვდილს, სადა მცლია? არც სამზადისი რამ დამიწყია. აგერ, ელო, ჩემი კარის მეზობელი, წავა, წამოვა და მეტყვის, - მშვიდად ვარ, დასამარხი ფულიც გადადებული მაქვს, ერთი ხელი უხმარი ტანისამოსიც და ფეხსაცმელიც ტახტში მიწვევიო. არც ფული გადამიდა და არც ტანისამოსი ჩამიდა ტახტში. რაკა მაქვს, სიცოცხლეშივე უნდა შემოვიღო ტან-ფეხზე. დამარხებით კი, ავე, რამდენი შვილი მეყავს, მიწის ზეითი ხომ არ დამტოვებენ? ერთი ეგ არის, რომ დასამარხი ადვილი, ჩემი ქმარი რომ მივაპარე მიწას, მაშინვე მოვინებე, იმის - ჩემი კონას გვერდით უნდა დავიმარხო...

ეს ოხერი, რამდენ ხანს დავერი ლოცინაში კიდევაც იმიტომ მეჯავრება ლოცინა დიდხანს გაგრება, მაინცდამინც ესეთი რამ ფიქრი უნდა ამეშალოს... იმიტომაც ისე ვწვება, რომ მაშინვე დამეძინოს და ადგომითაც მაშინვე ვგვიბი, როგორც კი თვალს გაუახულ...

სიღონია

...არა, აზირ რო ვეღარ დავბრუნდა ეს ჩემი და, ვეღარ დავრკა? ღამის არის, სამოცდაათი წელიწადს გადაბაძიჯოს და სულ კი ეგრე ვაჯუგზე დავს, ეგრე დიდენივას ფაფარჯილია ღომივითა. ქმარი ხომ მოინარეულა, სხვა იმისანზეიც ამოიგაუა, მეზობლებიც მოიძულა და ამხანაგებიც, თუ კიდევ შემორჩა ვინმე, ისიც მოხნებულა ჰყავს...

ღამის ქვეყანა აქვს შემოვლილი, მთელი სიცოცხლე ერთი ლაჯა რომ ალთასა ჰქონდა, მეორე ბალთას ედგა. ეგრეც ჩავა შავ მიწაში, დაუდინჯებელი და დარღწამოუკიდებელი. თალბი მაგან არ იცოდა და ნალჯელი, გულთან ახლო არაფერი მიჰქონდა, აკო იმიტომაც არი ეგრე ვიჯივობი, თავისი დღე და მოსწრება კარგას სვამდა და კარგას ჰვამდა, ქმარი შემოტანხი მაგად და თავალაც ფულის მშოვნელი იყო. თავარი არ დაუკლია და კისრი, აკო ვაძბო, მთელი ქვეყანა აქვს-მეთქი შემოვლილი, ლეხნასა და გართობაში ატარა ცხოვრება - ნეტია, მეტი რა შემრჩება... შვილიც

შეგნებულად არ იყოლია. საწყალი ბაქარი სულ ჯველი მოკვდა, ახალგაზრდა ქმრის სიკვდილის დარღწევა უმაგისოს გადაყოფილებს, ეგ კი მხოლოდ მცირე ხნით დანადგლიანდა. წლის სწორზე კი ესეთი ჯვეტელა დიდრონი ყვაივლებით მოჩითული კაბა ჩაიცვა, რომ ვეღარ მოვითმინე და ვთხიანო: რა იყო ახლა, შავი თუ არა, ცოტაც მშვიდი რამ მინც ჩავეცემთქი. ნეტია შენაო, - მაიასულა, - შენ თუ ქმარზე ერთხელ ჩატეულ თალხს დღევანდამდე ატარებ, პეგ არის, იმიტომაც გაგიცოცხლდაო. აბა, რაღა უნდა მეთქვა...

კარგი ახლა, მაგრამ ხომ ვეღაფერსა აქვს საზღვარი? შე კაი ქალი, დაჯექ რაღა, დამოშინებე წყნარად და მშვიდად ემზადე სიკვდილისთვის, კარგი გაიხსენე და არც ელა აუარო ვერად... შენც არ მომიკვიდე...

ჩვენ დედამასშვილებში ეგ ჩემი მომდევნოა, ჩემსა და ჩემს ომში დავკარგულ მძას შორის ეგ არის. ბავშვობაშივე წელანგარა იყო, ხეხუტარო. არა დავალებულ საქმეს ეგ არ გააკეთებდა. სოფელში წავგასახლდა დედაჩემი დიდგანთან და იქაც ვერე, ზემო თაროს გამიანასკვებოდა ხოლმე. წყალიც მე მოქონდა წყაროდან, კრუხ-წიწილასაც მე ვაპურებდი, მროხასაც მე ვწველიდი, ჭუჭულებსაც ნაწვევარლში მე და სიკო ჩაგრეკვდიო ხოლმე ჩამეული მარცელის ასაკეცკად, გუდაფშუტა ხორბლის გასარეცხადაც ჩვენ წავგეყოფივართ დიდდარუტე. საბავიეროდ ჭამათი და ცეკვა-სიმღერაში ვეველასა გვეჯობინდა. ჯამით საქმელს რომ დიდგანდა, უმალ მუთაქვსაც ვეღრდებ მოივამდა და ვეღ მზარეთმოზე წამოწოლილი მიირომედევა. სადამოტე, გოლო-ბიჭები რომ დავიმახებდნენ, გალავანში წამოთო, ეგ პირველი გაფერიდებოდა. მე და სიკო ბუტუსურავით მივიფუტებოდი კუთხეში სადმე და ცქერილი და მოხმებით ვკამოფოვდებოდიო. ეს ჩვენი და კი, სხვებზე მეტად უცნოროსი, შაირშიც ჩაემებოდა და ცეკვითაც იქაურობას ამტკებებდა. სადღა იყო ხოლმე ის ვალაობი ვიგო? ეს დიდი არდასაკლებელი რამ ეხრდება ჰელოსო, იტყვოდნენ სოფლის დედაკაცები. ერთხელაც იყო, დიდდამ

თაყარი. დიმიტრი ზარაფიშვილი

შეიტყო ამის მეტიც კიბობა და... არ გვეცნა, გალავანში ამოვიღეთ უფურა ამ ჩემ დას, უფურა და პირუჩემრად გაბრუნდა. ის დღე იყო და ის, დაროს გალავანში აღარ გაუჭაჭანია. დიდებამ ამოაკეთინა ფეხი. კრუხ-წიწილაც და ჭუჭულიც იმას გადააბარა მოსავლელად, წყალსაც თითო გზობას რომ მე და სიკო ამოვიტანდით, იმას ორ-ორს ამოატანინებდა. მაგრამ დარო რის დარო იქნებოდა, თუ ვინმეს შეეპუებოდა და თავის უსურველს გააკეთებდა რამეს! იმდენი ქა, დედაჩვენი დააჯერა, სოფლის ჰაერმა დაშხამდა და თუ ჩემი სიცოცხლე ვინდა, იქ ნუღარ გამგზავნიო...

ეჰ! მე ეს ვჯავრობ და გულს ვიბრუნებ. და ვინ იცის, იქნება ამ ჩემსადამ უფრო სწორად გალია კ წუთისოფელი! იქნება, მე შევცდი, რომ ესე შევიკმევივე ცხოვრებას, ესე რომ შემოვიზღუდე ჩემი ყოფა ქმარ-შვილისა და შვილიშვილების სამსახურით! რამდენმა რამემ ჩამიარა გვერდზე, რამდენ რამეს გამოვაკლდი, რამდენი დარდი საბუღამოდ დავიგუებე გულში!

იქნებ, შენა ხარ სწორი, ჩემო დო? იქნებ შენს ცხოვრებასა ჰქვია სიცოცხლე, ჩემსას კი სხვა რამ სათრეველა, ჭკანის წყეა? მაგრამ ისიც ხომ საფიქრალია, მიწა რომ მიგვიღებს, შენს შერე რა დარჩება შენგან დეამიწაზე?! — არც რა...

არა, მაინც გეონია, ჩემსასა ჰქვია სიცოცხლე. მე ჩემს შვილებში და შვილიშვილებში გაუნაწილი... ჩემი სისხლი, ხორცი, სული იმათში ცოცხლობს, იმათში ფეფქავს. ეგ კი არა, აგე შვილიშვილთა შვილებიც როგორ მომიმრავლდნენ, მე უკვე იმათშიაც ვარ! მოვკვდები და მაინც კი ისევ ვიქნები ჩემ შთამომავლობაში უსახრულოდ განაწილებული...

თაყარი

...მარტო გავლიე ცხოვრება. არავინა მყოლია გვერდით. განა სიყვარულის არსებობას უარყოფდი, მაგრამ საჩემო გრძნობად არ მივიჩნევდი, ასე მეგონა, სიყვარული მოცალეობას მოითხოვდა, ხოლო მე...ო, მე, ბატონო, მეცნიერებისათვის მქონდა თავი გადადებული...

რომ გეკითხათ, მარტოობას კი არა, განმარტობას ვეპუებოდი. ეს სიტყვები მქონდა ფარად მომარჯვებულდი. ვინ იცის, რამდენი სიყვარული.

თ ა რ უ ა ბ ა ლ ი ა უ რ ი

სიხარული, ტკივილი და დარდი ამბობდა ამ ფარმა?! მერე კი, ციციხელე, სიბერეშეპარულმა და შეშინებულმა შორს მოვისროლე ის ჩემი ფარი, მაგრამ უკვე აღარავის შეუმჩნევია ჩემთვის უიმისობა, დამფრთხალმა ვცაღე; გავეციედი განმარტობას კი არა, მარტობას, მაგრამ ერთადერთი, რასაც ვაწყდებოდი, პატივისცემა იყო, მე უკვე ცნობილი მეცნიერი გახლდით და ყველა პატივს მცემდა. მე კი... მე სიყვარული და სითბო მინდოდა. სიყვარულის გულისხმეთქვა მინდოდა, ჩემკენ გამოწვდილი ღონიერი ხელების სითბო მინდოდა... დავიგვიანე! ჩემი წილი სიყვარულით სხვა ქალები უყვარდათ, ჩემთვის განკუთვნილი ღონიერი ხელები სხვებს ათობდნენ.

აქეთ ვეცო, იქეთ ვეცო, მოვებნე ის გიორგობი, შალღები, იოთამები, ოღესღაც რომ გამეტებით ეზეთქებოდნენ იმ ჩემი განმარტობის ფარს... ახლა ისინიც ყველაზე ღრმა პატივს მემდებნენ... როგორც მეცნიერს. ყველა კარგა ხნის დატოვებულიყო იყო, ის კი არა, ზოგს ახალგაზრდა საყვარელიც ჰყავდა.

მე უშნო კვლევულობის მოგვეცი, ასაკდავლილი თვალებიც კი ავიყუწუნე, ის თვალები, ოღესღაც გონს რომ ავარგებებდნენ გიორგობს, შალღებს, იოთამებს. სტუმრად სიარულსაც მოვუშინე, ჩემი სახლის დამანული კარიც ყურთამდე ვაგავდი სტუმრების მილოდინაში. სიამოვნებით მვადებოდნენ მასპინძლობა, თავი მოსწონდათ ჩემი სტუმრობით, ჩემთანაც სიამოვნებით მოდიოდნენ და სწორედ ამ ბზრიანობაში დაიბნეა მამოქრეფია სასჯელი. ისეთ ადამიანს გადავწყვიდე, გონება დანადამდავ და სული ამიკვიდა. სწორედ მაშინ იყო, რომ შევიგრძენი დანამული საკუთარი თავის წინაშე, მაშინდა მივხვედი ჩემი ციციხერევი ცხოვრების მთელ უკანასკნელს. არ შეპატივა დანამული. არა და არ დანამდა იმ ადამიანმა, არ აღმიქვა ქალად. მეციღებოდა ჩემი თავი და თანაც მძაღლა. ვეღვადლი თავიფარებადაკარგულ ჩემ თავს, საძაღვლად საბრალე ვიყავი. გაუნადგურდი, სწორად წამერთვა აზრი, ზორციც ამიჯანყდა... მერე კი... მაინც მუდგებოდა თავს, შივნითვე ჩავიბრუნე დარდიც; სატკივარიც; სასოწარკვეთილებაც და ისევ მხილვოდ მეცნიერად ვიქმეცი... და ისე დამებერდი, ქალი ვერ გავხიდა...

საუკუნეების მანძილზე კართავლის სულიერი ცხოვრებას უმხიბნავდნენ ანდობა, მის მიძრ განცდილ-აღმავალი სიტყვირი ხელოვნებად უღივადებოდა და თამბრფან თამბას ხადავამოშო.

რადმეინ მარბალირი შემოგვიწახა ხალხობა ზაპარსიტაპვირებახა და რადმეინ ზარი კიღამ მიუკვლავოდა. მათი შემკმეინა ქალბინე იმენინ. უმხიბნავდნენ თუ-შუბა-ხმსოფით იყო მღელამა ქალბინე ბანინა. უმხიბნავდნენ მათთანა თინათა მათიმე სტორიონეზო ბანინა. მხოლოდ უმხიბნავდნენ მათთანა ბანინა და სახელი.

ბინინა ჩანინ უმხიბნავდნენ მათთანა მხოლოდ მხოლოდ ქალბინე მათთანა მხოლოდ მათი შემოკმეინის ნიშნობა.

პაპაჩემის ერთ-ერთ უმცროს ძმას გვიგატა ერქვა, მის მეუღლეს, ბალიაურების ქალს — თარუა. ჩვენი სახლის გასწვრივ, ზემო უბანს ცხოვრობდნენ... მერე, 70-იან წლებში, წითელწყაროში ჩასახლდნენ. უმძიმდათ ჭუთიდან წახვლა. მაგრამ რა ექნათ, დროს მიერ მოტანილ მიზეზთა და მიზეზთა გამო, რაჟაე მიტარდნენ ორ-არწივების საბოინოს სიმაღლეზე გაშენებული სოფელი და ცხოვრების ბოლო წლები შირაქის ლუჯარ წყალსა და კლიმატს მიანდეს.

ზაფხულში, ათიწვრეინა, წელგამოშებით მოდიოდნენ ბოლმე ჭუთაში და ვატყობდი, დადად ქაყოფილნი არ იუნდნენ საცხოვრებელი ვარემოს გამოცვლით...

ჭერ გვიგატა გარდაიცვალა, მოურჩენელი ხენ-სატკივრით გათანგული და გახვათებული, რამდენიმე წლების შემდეგ თარუსა მძაღლიც წითელწყაროს მიწას მივანახეთ...

მას მერე შირადა მივიქვამს და შიფიქია (და არა მხოლოდ შაიზე); ჭუთიდან რომ არ წახვლიყვენ, სობერეში იჭაური მჭერი რომ ესუნთქათ და წყალი სთავს, ახლაც ციციხელები იქნებოდნენ-მეთქი, მაგრამ ვინ გამტყვეოა, ითავს ბედსა და წერაბა!..

...წიწაკე შიფიქია ერთი, რომელიც თარუსა ნაამბობს ინახავს, საშუაშო მაგიადაზე მიდევს და ვცდილობ, ორითად შტრახით მაინც წარმოვიდგინოთ ტკბილმოზაბარი, სულითა და სახით საოცრად ხათნი ბალიაურების ქალის ბიოვრული პორტრეტია.

სუთ დას — თარუა, თუთი, ნათლა, მელანია, სანლა — ერთი ძმა მყავდით, ჩვენიაობოლა“ ამქრის წვერი და მეგობარი, თვალ-ტანალობით გამორჩეული და ხანაქტბო ვაქცი, მწერალი ღაღი ბალიაური. ბოლშევიკური მთავრობისგან დევნილი ღაღი თავს ტრინონობს კუთაში გათხოვილი დასთან თარუსთან აჯარება. „შეე ქარაუში“ ახლაც არის მწვლადმისხვლელი მთერო გამქვა-

ბული, სადაც გამძაფრებული ძებნის წლებში იმპლადი, „სურისხვისა“ და სხვა არანერით შესანიშნავი მოთარობის თუ რომანის ავტორი... იმ გამოქვაბულს ვხვლი ილადის ვხი“ ქველი... ბოლოს, შინაური გემეცმის წყალბოთი, თავისი დან-ხიბის სახლის სხვენიდან მძიმედ დაჭრილი ღაღი შუა აზიის გზას გაუწევს „წითლებმა“. სახველი მოხილდი უკან ციციხედა აღარ დაბრუნებუ-

ლა... ნიკო მაკალათაძე, შეღანიას შეუდგომ, ნამოსახვენი მისი ნეშტი შუა ახილდა... დეკრ-მალია შუაფიში, იასხის გორაზე...
 ვრეკლეფ ამას დანერგულები, დანანებო და გულისთუქეთი იგრებს თარუა.
 ფშაველი მოძვარის მსგავსად, მასაც შეუძლია ვთქვას:

მა მომიკლეს, გამიბრუნეს
 წერღ სანიღბესი კლავტარია...

იგრუნდა არხოტს, ხაღეც ღიბადა და ვა-ტარა ვმწვილქალობის წლები... მაშინ არ-ხოტის თემში სამოედლათამდე ურახი ცხოვე-და და ვველაფერი თავის წესთა და რი-ვით მიღოდა: შიბა-პარბას, ზენა-თუხუ, მტერ-მოკეთობა, ღვინო, გართობა, სახელ-ნი-ცხელი... ხალხი სხვაგვარი ზნის - უფრო ვაკაცოერი, ეროვნის გამტანი და შრო-მისმოყვარე იყო იმ დროს. აღდ მაშედი ეგვიონდ, მამა ექვს ადგილას ქრველი ვანებს. ჭესლანდლებ იტვიან, საქმეს ვაკეთებთა...
 ლექსობის და სიმღერის ნიჭი მამისგან ქეო-ნია დედალით: „რახა ჩვენ საქონი უფერებელით, გაღმეადის წენარად მამის მღერია. მამისგან ნასწავლ მაქვ ღმრებში და ხილდებში...“

ახსოვდა ქისტების ღაშქრის ერთ-ერთი და-ცემა არხოტში, რომელიც შვენიერ ლექსად გამოთქვა (შეგანილი აკად. ა. შანიძის „ქარ-თელ ხალხურ (ხეყურულ) პოეზიაში“). ავ-ტორის პოეტური ნიჭის დასტურად ლექსის დასაწყისის გაცნობაც იქმარება:

სამშაბთს გათენდება, ღლიღ ღვას ცოლო-ბრალია;
 იხევის ღვადამიწა, ცოვით ჩამადნეს
 ქვანია,

ცხუ აყენებს მასკვლავთა არხოტენების
 ბრალია;
 სიბრალუისგან ქრებოდა ცისკარი
 ამამხდარია...

თარუა ბალიურის კიდევ ერთი ლექსი, მოძველილი თიბა ბალიურისხედი, გამოქვე-ნებულია გ. თეოდორაძის წიგნში „ხუთი წე-ლი ფშავ-ხეყურეთში“.
 გაულმტკიანი მელქაქე სამამყო ბიძაშეიღს
 შუშვეგი ხიტვევით იგრუნებს:

მწელია გულისტკივილი და რი გლოვობს
 მშახია,
 ფიქრობს, არ უღვან ღოინი, უწერა
 შივა-შეარხია.
 გველებ სადილობს ღვითთა ისაბურდეს
 თხასია,
 უღნების სხეულობა ვაკაცს ქლდების
 დარხია.
 ლომებულო, გუბატხელო, დედალო
 შავსწრებს შოვარხასია,
 იარღღამაგერელო, გაყოლებდიან
 თვალხასია,
 გიხილბუვენს მიცილხა, თომავ, გრვედიან
 მალხასია,
 არა გი, რე მასწუშდები, ტვეია ვერ
 კლავს ვმასია,
 შენაც ბევრ მასკლა ბევრკანა, ღმერთი თუ
 გახდევს ვალხასია,
 ბევრ წყნას შამაწყვებთ არხავატს,
 ციმბირის ცალხასია...

ხუღ ცოტა, ნახვეარი საუკუნე მიიწე იქ-ნებოდა გახული, რაც არხოტი ადარ ვანსა

თარუას, შერამ აქირო ადგილთა; ვხუდღე-ბი თითმის უკლებელი ახსოვდნ: სასწულე, თათარი, ნახსლანები, ციხის კიხერი, შიხ-პირის წყერი, საკატიობის გორის რუგი, სახა-ღაბის გორი...

ზღამზღად ზღამა ხუბარია... თავის ენაში-ღვრავდო შეიღიშვლის შვილს, გამარტული რომ ტიტინებდა თავისთვის; ხელი მოიკიდა, კალთანი ჩაიხუა, გაცილდა და თქვა: „როსსაგ მწვენილ ვერას ამბობდის, დღემთილ შვიის, არა უღდავ, მაგავ განაწყვულივ; მაგღუნავ ჩიტებო, მურტინავ ენახავ...“

შეიბრად იღოდა უთაღავი ღვჩი და კა-ფია.
 ხიტვევებს, რომელთა ზუსტი მნიშვნელობა არ ვიცი, იქვე მისხნდა და განმარტებას მა-წერინებდა: არ-ღვრადღა - გუნების ცვა-ღება; შვიკარი - იქორავ ბველ ხიტვევს, ეშხა „შორივ“ იციან; თებერლის მღაფა-ნი - კატი აოხებელი - გაამარტავებდო... ცნობილ არხატელ დედაქვსითა ნიჭითა თათბების კიდევ ერთი რუმი და უნიჩანი წარ-მომადგენელი მიიხარა სამარღისო სახუცე-ველმა. სახეო დაღორბა აგმა საწუთრომ, შერამ ნიჭით მიიწე ვერ შუეკობა: სახე-სხვიანი და შადალი ხულის დარჩა ზოლომ-დე. იციდა არჯალი სიციხელის კადრი და სიხერეს არ ეუთვებოდა. ქვიწილ სათქმელი, ელქტხელოდა და ღვჩისებოდა. სხვა თუ არაფე-რი, თარუა ბალიურის ავტორობით ცნობი-ლი რამდენიმე ფრიოანი პოეტური ქმნილ-ბის შადალი ნაღვნიც საქმარისა ერთი აფე-ბანის სახელის არახსიწყვებოდა.

აწმირან ბარბაქუღი

იხმორი

აღბარ შემიღია ამ იხერი № 35 ავტო-ბულის ღოინი, ვრეღ ღლით განგრებობუ ვარ აუღვრელი. ღმურის ვეკვერებო, ქნას საორტება და ავტობუსი მოიძლიერის. გვეცი-ცნობი, სამხატვრო აკადემიის იმ ბენე არ ანის მოხელრა, როგორც 35-ში, შერამ შე, როგორც ძველი ჯამბახი, ავტობუსის ვახტები და ვარ ერთი-ორი განგრება ვილცის კისერ-ზე ნამოქილბული, ვიდრე სხვა არ შუშომფ-რინდება და ავტობუსის შვეთაქე გულში არ შემეშეშევა; აქ კი ვაღერინის წვეთები და ენგანდის ბალითა საჭირო. ვღვაჯარ ვინჩა. საივთ ცალ ვეუხუ, თუ ვინჩა ამ ვითარებაში ინფარტქი მიიღო, ვინმემ უნდა ვითხას, ვაიწვი; ჩავლივარო, რე უსივთ დღედა. ჩემს წინ შეღლით ქალი ავტა.

- გამატარე, ჩავღვიარე, - წარმოთქვა ვეღ-რები.
 - ვერ ვაიწვი, ცერთი ვარ შიკატხულო იატკაქე - შუწვარად სახით ვუოხარი შე.
 - „ქამმარი“ - ჩაიღამარია ქალმა და საბრძოლველად მოეშუბდა.

ამ დროს ტალღამ შორს გადამხიროლა და კარგებს შემაჯახა. ჩემი განგრება ჯერ კიდევ შორს იყო, ამიტომ გაღაწყვებო, რაღაც არ უნდა დამჯღორბოდა, უკან გაწყვულავი, თორემ თუ აქედან გამოსროდო, იმ დღეს ამ რეიხის შოვრე ავტობუსს ვერ ვეღირხებოდი. ამიტომ კიდევ ერთხელ ვცადე ზელი. უკან მი-ვიხედ; მწვენიერი ჭბაქვი იღვა.
 - ხომ არ ვაიწვიო! - შევეკვერდი.
 - როგორ, თორემ კი, - უწვილვ გამიღიმა მან.

ძლივს მოეშორდი კარამდე. იქ ორი ჭბაქვი დამხვდა. ერთმა ჩემს სა-ცილობას ვერ გაუძლო და ადგილი დამითო.
 - არა, გზადღობო, არ მიინდა.
 - შენ არ ვინაა, ზურციკელას უნდა, - შემოხანათა ფაღლები შოვრემ.
 - არა, გზადღობო, ვერ დავეყვები, ხელი მაქვს საღღეც გაშვლილი.
 - ფეხები ხომ აქა კატქვ - გაუვირდა მთორემ.
 - შარტო ფეხები რას მიშველის?

- რე გვინიოთ, თქვენს ხელს ხეილოდა. და სამივმ კოლქტიორად უპიო გავათა-ვიხუფიოთ.
 - ახლა დავჯივო!
 - ვერ დავეყვები, ჩანთა ავტობუსის ზო-ღოს დამჩანა.
 - მამინ იღვეთი, დამარიაკე პირველმა. ჩემი ჩახვლის დრო ახლოვდებოდა და ახლა კარბთან დგომა ვინატრე.
 - თქვენი სახელი - გავახსენდი შირ-ველს.
 - ქეთიო.
 - შოივ საუკუნის ქეთივან წამებელი ბრამდებოთ, - შემამეკო შოვრემ. შადლობა გაღაწყვად და კარიხაკე ვაეციქნე. ჩანთას ხელი მივაწყვინე; ვაზა ვაეციქნე; თი, სახატე-ღური წული, კარს მივაწყინე, უნდა ჩავიღვ და უცხამ... კარი ცხვირის ქაჩინი დამეშურა. ავტობუსმა ვაზა განაგრიო.

ქეთივან მუქაწმირი,
 თხუ ფილოლოგიის ფაულებტებს
 III კურის სტუდენტო.

მარინა ხმალაძე

მამა

სულ არ გვეარებვარ, დედა ნემო,
აბა, ეს რა სიბრძნით გამოშარდე?
მე სხვების არაა დავიქნეო,
ცა მკლავებს და მისი ხელაფვარდი.
ხარებით ვითმინო აბური,
ხარის გახამლიხი დარდი მჭირდეს,
ფიქრისგან ბაღახივით გაღებული
მასხვით ლოდებშია ამოვიდე.
თავს ზემოთ ერთადერთი — ცა მეტუროს,
ბეჭებზე ქარიშხალი ვაღრიალო,
შენამც დავიდარო, სამწვემსურო
და შენც მთავ, შუბლს ვინვინდალიანო,
შენამც გაგვევიბრო სივარულში,
ტირაფის დამენილო, თეთრო სული,
უფალო, სიტყვებო გარდმოუფი,
მიმხედურო, დამხევი, თავახსულო!
სულ არ გვეარებვარ, ნემო დედა,
ვაგლახად დამბრუნავს მზე — ცხოველი...
— შეელო, აგრემც დემითი შეგვევა,
ქართველს მხოლოდ ასე ეცხოვრებს!

მღუმარა მთავი

ილიანა „ბიძების ზმანბანი“

შენახვით ზაოთით მიშუვის ხისხლი,
წყალო არავის, დავუზარებო,
აღივხეთ რისხვით მიწვე და მიწვი
და ნამოქართო, დედა ზარებო!
კვების ისევ წამოაღწენ კრულვით
მთვით,
შებერტყონ ტანი-ფრილო,
კვების მათაც შეუკრათ ვალო
და სამომავლო დაეკრილო!

ქენტავრი

ხად არის სხვე და ხად არის სხველი,
ვაი, დაკეშილო ზორციო!
მითიდან უწყალოდ ვარ ამოხეული
და შინც მითებით ვეოცხლობ.
კაცი ვარ თუ ცხენი?
მკვიდრი ვარ ამ მიწის,
აქლბო განწილი ღვთისგან,
ერთიც ვარ.
მეორეც,
და ის კი არ ვაიცი,
სული რომლისადა მიღვას.
მოუხედვარ...
რა დარდი, რა სიბრძნე მომქონდა,
სოფელიო, რაღაზე მწწნობ?
პაი, დაკეშილო ზორციო და
ვაი, ვინმეხილო სულიო!
კენტავრი?
ორია სხვე და სხველი
და არცერთს არა აქვს ბინა,
და მეც დაკეშილო,
და მეც დარღვეული,
ისევ მითებისკენ მივალ!

მიწოზა ცანაზა

გადაბარგულხარ უცხო მხარეში — გამიყარბდი,
ყანის სოსანმა დაღალული მიღულა თვალი,
მე უშენობით აუნთები მქეია სანათი,
შენს მოლოდინში დარდად იქცა კოლხედი ქალი.
გალობს ყარანა ნადვლიანად ყარდანზე მუდარი,
დავბორიალებ დამილჩამკედარ სველი თვალებით,
შენ აღარა ხარ ამ ქალაქში — არავინ არის.
დღე ფერწასული მიიცვალა უხმოდ, წვალებით.
ლამაზი განცდა ყველველობის, ვით ცის ფოლიო,
ლორთქო სიცოცხლე თვალებს ლულავს განცდის მომგერელი,
ზედაც, შენს გარდა ქვეყანაზე არვინ მყოლია,
მურვებელი შენა ხარ და შენვე მოველი.

ამოდიოდა მზე სამზეოდან,
ფეხის წვერებზე დადგენ ხეები,
მანაც მოჩანდა სულის სარკმელში
გაფითრებული მთვარე ვეება.
საღამო იყო წარსულის მსგავსი,
ხელებს მიქნევდა ტირიფი შორით,
მაგონდებოდა თექვსმეტი წელი,

საყვარელ მგოსნის „ციხეფრი
თოვლი“.
მაგნოლიების ლამაზ შრიალბო
ჩემი ჩურჩული მესმოდა მხოლოდ,
თურმე ყველაფერს ეწვევა კაცი
და არაფერი არ გვიკვირს ბოლოს.

24 ოქტომბერი — 25 ნოემბერი

მე-2 ნიშანი ზოდიაქოს: მე-2 წლის ნიშანი; მე-2 მუდმივი ნიშანი; მას მართავს პლანეტა მარსი და პლუტონი; ბედნიერი რიცხვი: 9 და აველა ის რიცხვი, რომელიც მ-ზე უფროა; ასტროლოგიური სიმბოლოა ღრინა და აჩრვი; ასტროლოგიური ღერბია: მეტი წითელი, ალისფერი, ვიწროფერი და ცისფერი; ასტროლოგიური ქვეთა: ტრახნი და მვიარის ქვა; ღრინა და მართავს პორქოსკოს მე-8 სახლს (ე. ა. სიკვდილი, სასამართლო, ომი).

ეს აღმანიშნები ძლიერი ნებისყოფით არიან დაქალიძგეულები. ისინი ცხოვრებაში წარმატების მოსაპყვებლად გაცილებული მტერიტაგით იბრძვიან, ვიდრე ერთად აღებული სხვა ნიშნები. ღრინა და მართავს ძალზე ემოციურია. მას სწურთა სიყვარული. ღრინა და მართავს შუადგომში მტერთაგენთან არიან სექსუალური ამბიბიხა, სექსის ოღულდ უფურცენ და ამავე ურთიერთობებში ძალზე უაბრუნდ ასაკში იწყებენ. ამას ზედს უწერს ისიც, რომ ისინი სექსუალურად მისუდეულები არიან, თუნდაც სილამაზით დღად არ გამოიჩინებენ.

არსებობს ღრინადაც ორი ტიპი: დახალი, გასულიარებელი და განვითარებული, დასრულებული. იშვიათად თუ მისნავთ მათ შორის საშუალო.

ისინი ზებუნებრივი ნიჭით არიან დაქალიძგე-

ვებულები. ანალიზებენ უკავლავე ამქვეყნიერს და წავიბიან თითოეული საქმის არს. ღრინა და მართავს იჩენს ნებისმიერ საქმეში, რომელიც გასაკეთებელია. ეს ერთ-ერთი დამახასიათებელი ნიშანია მისი. კერძოდ, მისი მისადწინავად ბაძოლა უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე ღრინა და მართავს შედეგშიც ამ გზით უნდა იაროს და დასაბრუნდ ის საქმე, რასაც ზედს მოაკეთებენ.

ღრინა და მართავს სექსის განსაზღვრება, მისი ნიშანი მართავს სექსუალურ ორგანიზმს. მათე აგრესიულად მოქმედებს პლანეტა მარსი და ამ ნიშნის ქვეშ დახაზუბულებს უდიდეს სექსუალურს ამბებებს.

საყვარლებს შორის ღრინა და მართავს სხვა ნიშნებისაგან ძლიერ გამოირჩევა. მათ განსაკუთრებული გამოცდილება აქვთ, რომლებსაც არა მარტო იმისათვის იყენებენ, რათა დაიკავონ ილან სტრუქტურა, არამედ იმისათვისაც, რომ ამონ პარტნიორებს.

ღრინა და მართავს ოჯახის შესანარჩუნებ მოწყობლებს არიან, ისინი განვირუდლად აფარებენ საქმეებს. ამ ნიშნის ქვეშ სწორად უტარებენ ზედმეტად პასტებს. ღრინა და მართავს მზობრულად, თუმცა სასტიკი და მომზობრული.

ღრინა და მართავს ძალ-ღონეს არ იშურებს წარმა-

ტების მოსაპყვებლად, რაც მას უნიკურად ქნავს. მათ ისინი სწორად ანთხვენ ბოლას მუდმივებზე. თუმცა, კვიანია ღრინა და მართავს მუდმივს ირჩებს, რომელიც აბრძობებს უდიდეს რისკებს.

ღრინა და მართავს და განსაკუთრებით ღრინა და მართავს და მისი ნიშანი აბრძობებს სხვა ურთიერთობის თვისებას.

მე-3 წლამდე ღრინა და მართავს საკუთარი პარტნიორები კორჩებში და თევზები არიან. საშუალო წლის ნიშანია, ამ ასაკში საშუალო ძალზე ემოციურები არიან.

ზოგჯერ ღრინა და მართავს კარგად ეწყობან მისი რჩისა და ქალწულის ნიშნის ადამიანებს.

მე-3 წლის შემდეგ ის ძალზე აგრესიული და მარტოა მართავს ზედა. მათს უკეთ ეცხება ორ ნიშანს: კერძოდ და სანქსორი. ეს ორი ნიშანი დღად მოთმინებით გამოირჩევა და უნარი აქვს აბრძობს ღრინა და მართავს მარტოა მართავს.

41.5 წლის შემდეგ ღრინა და მართავს სხვა სხვა განვითარებულია როგორც პიროვნება და კონტრად უწეს თვის ინტელექტუალურ რესურსს, რომ არ დაკარგოს სექსუალობა. ამ დროს იგი კარგად ეცხება მზობრულსა და მერყულს.

შვილილოსანი

28 ნოემბერი — 21 დეკემბერი

მე-3 ნიშანი ზოდიაქოს: მე-3 ციცილანია ნიშანი; მე-3 ციცილანია ნიშანი; მას მართავს პლანეტა უპიტერი; ბედნიერი რიცხვი: 3 და აველა ის რიცხვი, რომელიც მ-ზე უფროა; ასტროლოგიური სიმბოლოა კენჭი — მშვიდობიანი (მითიური არსება); ასტროლოგიური ღერბია: ღრუბელი, მწვანე, იისფერი და მწვანე; ასტროლოგიური ქვეთა: ამფიბიტი, სილიცი, ზურმუხტი და აკათი; მშვიდობიანი მართავს პორქოსკოს მე-9 სახლს (ე. ა. ინტელექტი);

რადგან მშვიდობიანთა უმეტესობა განეკუთვნება მე-3 ციცილანია ნიშანს, ისინი ძალზე აქტიური ცხოვრებას ეწევიან. მშვიდობიანებს ბიბლად უკავლავე უცხოური და სახეებით შესასაბუბელი ოდებზე ისინი ხაზღვარებრივ გაუმეზურნი ანდა უცხოელს დაუახლოვდნენ.

მიუხედავად გულზეაღობისა, მშვიდობიანები სწორად მარტოა მართავს არიან. რჩენია ადამიანებს მიმართ. აი, მშვიდობიანის წარმატების უდიდესი საიდუმლო.

მშვიდობიანს პროფესიის დიდი არჩევანი აქვს, მაგრამ სჯობია მან ისეთი საშუალო შეარჩოს, რომელიც მოძრაობაში მოიფინოს, მათს იგი ხაზმონებას აგრძნობს.

მშვიდობიანები შესანიშნავი მომსახურები და კარგი შვილები არიან.

ისინი მეორეზე ხალხია.

ვინაიდან მშვიდობიანი ორმავე ნიშანია, ამ ნიშნის ხალხს ორი ტიპისაა: პირველი ერთგული, იდეალური და რომანტიკული ტიპები არიან, ხოლო მეორენი — (გაწრინავად სექსის) დინუნუნები, რომლებიც სატრფოთა კატალოგებს ადგენენ.

29.5 წლამდე მშვიდობიანის საუკეთესო პარტნიორები უნდა ვეძებოთ ლიბოს და ვერის ნიშნებს შორის.

29.5 წლის შემდეგ მშვიდობიანი კარგად ეწყობა ორ ნიშანს — ქალწულსა და მზობრულს.

თუ გზერო მშვიდობიანთა მუდგება — საუკეთესო 35 წლის შემდეგი პერიოდი.

მე-6 ნოემბერი

გამომცემის სახელი

კარსმორდის

სასაუბრები:

ტარბურულად: 1. ამირციხი. 8. ზუბი. 9. თამი. 11. ახაშვი. 18. ნადარი. 14. პლანტა. 15. რაიანი. 18. მარტი. 20. დასტა. 21. პატი. 22. კანა. 24. კერა. 25. ხოლი. 27. შიკი. 28. ეკალი. 31. კალიტა. 34. ზაოხა. 35. ხონი. 36. მონტანი.

28. ეკალი. 29. ხაოი. 30. პაიციცი.

შემოდამდე: 2. მათა. 8. რამანი. 4. ქვეთი. 5. ხეტი. 6. ფერია. 7. ახაშვი. 10. კაკო. 19. შიკი. 20. ახაშვი. 21. ციცილი. 26. კალი. 28. კახეტი. 30. დილიტი. 32. ლუნტი. 35. რაუნა. 36. მუხა. 37. იხლი.

● ბატონი რეჯეპ ჟორდანია ამერიკელ მას-წაღებლებთან.

ამერიკელები ინგლისურს გაპასუხდებიან

ანუ ბატონ რეჯეპ ჟორდანიას საჩუქარი

ბატონი რეჯეპი პროფესიით ზღვის ისტორიკოსი გახლავთ. ზღვის ისტორიაში ბევრი რამ შედის — ფსკერზე გარონხული პატარა მცენარეები და წყნობის საზღვაო ტრანსპორტის ურთულესი ტექნოლოგიით დამთავრებული. ეს უღელი და უკიდებარო სამყარო ხომ ბოლომდე მანიც ვერავინ ამოიცნო. თავისი სასწაულებით, საიდუმლოებებით იგი ცივილიზაციის ამ უმაღლეს ეტაპზე გვიყვებს და ხშირად თავსატეხს გვიჩვენს, ჩვენ კი კოსმოსისკენ გვიჭირავს თვალი... მაგრამ ახლა მე საუბრის თემას ვადაეუბნებო. ბატონ რეჯეპზე, ყველასათვის კარგად ცნობილი რეჯეპ ჟორდანიაზე მოვახსენებთ. მას მეუღლე და სამი შვილი ჰყავს. (უფროსი ვაჟი ჩვენივე სწავლობს), ცხოვრობს ამერიკაში, უფროსი თავისი საქმე, მუსიკა, სამშროლო და ცოტა-ცოტას ქართულადაც ბაასობს.

ნოუ ჟორდანია ვაჟიშვილზე ბოლო დროს მაინც იმდენი დააწერა, რომ ახალს ვერაფერი გეტყვით, ამაყრად მხოლოდ იმ კეთილ განზრახვაზე მოგახსენებთ, რომელიც საქართველოში მისი ბოლო ვიზიტის მიზნები გახდა.

ამასწინათ პრესაში ერთობ მოკრძალებულად გაიქცა განცხადებამ იმის შესახებ, რომ მსურველებს შეეძლოთ ექვს კვირაში თავისუფლად შეესწავლათ ინგლისური ენა. ამერიკელი აქცენტითა და თავისებურებებით, რისთვისაც მათ 1500 მანეთის გადახდა დასჭირდებოდათ. შესაძლოა სწავლების ასეთმა მოკლე ვადამ დააეჭვა

კიდევ თბილისელები, მაგრამ მსურველი მაინც ბევრი აღმოჩნდა. შეიქმნა სუსტებიც, საშუალოთა და ძლიერთა ჯგუფებიც, რომელთაც შესაფერისი პროგრამა შეურჩიეს. პირველად მსმენელები ცოტა დაბნეულები ჩანდნენ. ახლა ყველაფერი რიგზეა — გვითხრა ბატონმა რეჯეპმა. პედაგოგები კმაყოფილები არიან თავიანთი ბეჯითი, სწავლისმოყვარე მსმენელებით. ქალთა რესპუბლიკური საბჭოს ინიციატივით ჩაის სახლში შეუხვედრა მოწვევა ამ საქმის ორგანიზატორთან ბატონ რეჯეპ ჟორდანიასთან და ჩვენს ამერიკელ სტუმრებთან, რომლებიც მას ჩამოყვინდნენ საქართველოში. ესენი გახლავთ ატლანტიც, ჩიკაგოს, კალიფორნიის, ნიუ-იორკის შტატების უმაღლესი სასწავლებლების პედაგოგები, ინგლისური ენის სპეციალისტები. ჭიჭია ჩაიზე გამართულ მეგობრულ წინაბარში ბატონმა რეჯეპმა თავისი წინაპრები გაიხსენა, გვიამბო საკუთარ ემიგრანტულ ცხოვრებაზე, თავისუფალი საქართველოს ბედნიერი მომავლის იმედზე.

მაგრამ მასპინძელთა ინტერესი მაინც იმ „საიდუმლოსას“ მოეცა, რომელიც ექვს კვირაში ამერიკელი ინგლისურის სუბრის გარანტიას გვაძლევს, ამიტომ განმარტებისათვის ბატონმა რეჯეპმა გვითხრა:

— სწავლების ეს მეთოდი ერთობ პრაქტიკულია ყველა ქვეყანაში. ზაფხულში, როცა ადამიანები სასწავლებლიდან თუ სამუშაოდან თავისუფალი არიან, მათ შეუძლიათ დრო

არ დაკარგონ და მოკლე ვადაში სასურველი ენა შეისწავლონ. საზაფხულო სკოლის პროგრამები ისეა შეწყობილი, რომ დროის მცირე მონაკვეთში შესაძლებელია საღაპარაკო ლექსიკის დიდი მარაგის დაუფლება. ამისთვის ვიყენებთ ვიდეო და კინომასალას, ამერიკულ ჟურნალ-გაზეთებს, ჩანაწერებს, სახელმძღვანელო კონსპექტებს. ლექციები სრულ ინგლისურენოვან გარემოში მიმდინარეობს.

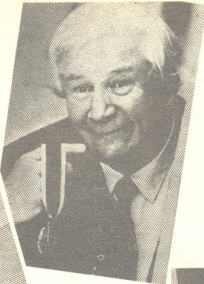
როგორც გაგიგე, საზაფხულო სკოლის ეს სპეციფიკური პროგრამა საკმაოდ ძვირადღირებულია უცხოეთში და იგი თბილისელთათვის საჩუქრად ჩამოუტანია ბატონ რეჯეპს.

ემიგრანტული ცხოვრება, რაც უნდა ღალი იყოს, მაინც ტკივილია ადამიანისათვის და ზოგჯერ ისეთი, რომ არ მოგასვენებს. და ალბათ, არც ის იღუმალი მარღვი წყნება როდესმე, რომელსაც „სამშობლოს გრძნობა ადაკვირვებდა“ ჰქვია. თუ არა ეს, ამ ხვატანს ზაფხულში თბილისში რა ჩამოუყვანს კაცს...

ბოლოს ორიოდ სიტყვა ჩვენი ამერიკელი სტუმრების უშუალო მასპინძლებზეც: მთელი ამ კეთილი მისიის განხორციელების ორგანიზება საკუთარი ძალებით და საკუთარი ბაზახე საქართველოს დამოუკიდებელი პროფკავშირების სასწავლო-სამეცნიერო საკონსულტაციო ცენტრმა იცინრა. საზაფხულო სკოლაც მის ტერიტორიაზე მოეწყო.

რიტა ბაინდუარაშვილი

კინოს
სამყაროში

ჭეშმარიტი

რაინდი

ცნობილ პრიტანელ მწერალსა და მსახიობს პიტერ უტინოვს რაინდის ტიტული მიენიჭა. ბუენოს-აირესის სასახლეში შემდგარ საზეიმო ცერემონიაზე ინგლისის დედოფალმა ელისაბედ მეორემ უტინოვს უწყალოა რაინდის ტიტული და განსაკუთრებული დამსახურებისთვის ლიტერატურის, მეცნიერებისა და კინოს სფეროში.

„რემბოსაც“

მიოგუსმინოთ

„მალიან მიევიარს ჯენიფერი, მან მე სიმშვილე დამიბრუნა“ – გამოუტყდა „პარი-მატინს“ ფერნანდოსტეს პოლიციელის პოპულარული „ვირსკელაი“, მხოლოდ მასთან გრანოსი იგი თავს ბედნიერად სტალიონს თქმით, ჯენიფერმა შეპოლი აღდგინა მისი სუღაერი წინასწორიბა და უშფოთველ ცხოვერებას აზიარა, რაც ასე აკლდა მას სხვა ქალებთან ვოლნისას. მსახიობმა შეფერებულს თმის ქვედა შედეგაც კი აუკრძალა, რომ წარსულის ვოკლეკარი კვალი მიეხსო, წარსულისა, რომელიც „რემბოს“ ჯანმრთელობისა და ქონების დიდი ნაწილის ფასად დაუჯდა. იქნებ იმიტომაც ადარ სურს მას კიდევ ერთხელ შეეხოს ქორწინების უღელში.

საბედისწერო ქალი

დანიელი მანეკენი და ფოტო-მოდელი, მაიკლენებელ ქალურ ფორმებანი ქერთომიანი მშეთუნახავი პრიტიტი ნილსენი, საქვერედ გახდა ცნობილი ხილვეტერ სტალიონისა და სკანდალური ქორწინების შემდეგ, ხოლო მზაურიანმა განქორწინებამ მის მაღალი წრის ქორწინებებში აკრძალა „სახელი დაუკვირდა“.

მათი რომანი უწყველად დამახად აღწერილი. სემპოლოზიან მოშორებები თკეანის ვაღმა აღმოჩენილმა დანიელმა ლამაზმანმა თავისი სურათი გაუგავანა მსახიობს და პაემანი დაუნიშნა. ერთ-ერთ ბარში. „რემბო“ უცებ მოიხიბლა მისი მშვენიერებით. მან დიდი თანხაც კი არ დაიშურა პრიტიტის პირველი ქმრისთვის, რომელსაც არ სურდა „უფსოლ“ დაერთო ცილი და მატარა ვაგიშვილი, მაგრამ ვველაფერს ბევს დასასრულს.

ლი. სამწუხაროდ, მათი სიყვარულის ლამაზი ზღაპარიც დამთავრდა, მიუხედავად ამისა, მშვენიერი ფოტომოდელი დღევანდით არწმუნებს ვველას, რომ ფოფილ ქმარიან დღემდე წარმატური ურთიერთობა აქვს... თუმცა პრიტიტი ნილსენს აქვს ადრე აღარც კი სცელაა რუგური პრობლემების გასარჩევად, ცდილობს რაც შეიძლება უკეთ გამოიყენოს მოპოვებული პოპულარობა, უფრო სწორად, ცნობილი ფოტომოდელი დიდი ხარვებლობით ახანდებს მას თავის ქალურ მომხილველობასთან ერთად სხვადასხვა ხარფიან გარიგებებში, სედის თავისი მშისამღებლობის მელღუნების სხვადასხვა ენერში, ამასთან უპირატეხობის სიმღერას ანიტებს. ამბობენ, რომ ახალ სფეროში მან ღმბმარტრებსქლივის პოპულარულ როკ-მუსიკოსს, ოზი ოსბორნსაც კი მიზნათა.

ისევ სირანო დე ბერეფერაკი

ღმგზნდარული გასკონელი პიეტისა და მოპროზონის სირანო დე ბერეფერაკის გაეკეყური, რომანტიული სული ახლოს დგას ქართველი კაცის ბუნებასთან. უფროს თაობას აღბათ დღესაც ახსენებს რუსთაყის თეატრის მშვენიერი სპექტაკლი ოთარ მეღვინეთუთუყუყის მონაწილეობით.

ელმონ როსტანის სირანო ფრანგების სავყარლო გმირი გახლავთ. ორიოდე წლის წინათ პოლიველში სტივ მარტინის მონაწილეობით გადიდეს ფილმი „როქსანა“. სირანო ფან-პოლ ბელმონდოს პოლო ნამუშევარია. თეატრში. ახლახან კი პარიზული საშუალება მიცეათ კიდევ ერთი „ფარსკვლავის“ შიერ განსახიერებელი სირანო დე ბერეფერაკი ეხილათ ვერანზე. ჰეროი-

კული, შიარული და ხედიანი, „კოსტიუმირებული“ და ამავე დროს თანამედროვე სურათი (კოსტიუმებისათვის მან ამერიკის კინოაკადემიის უმაღლესი ჯილდო, „ოსკარი“ მოიპოვა.) დადგა ფან-პოლ რანსომ. სირანოს როლი ფერად დეკორაჟემ განასახიერა. ზოლო ფილმა მაღალი შეფასება, 10 იმეზარი“ დაიმსახურა.

ფრანგ მებურებელს საშუალება ეძლევა ერთმანეთს შეუდაროს ორი დიდი ხელოვანის ფან-პოლ ბელმონდოს და ფერარ დეკორაჟეს ისტატობა.

პრესის მასალების მიხედვით მოამზადა

ლია ანუშიძე

„საქართველოს კალის“ კონკურსი

თუ ცნობთ მათ, ვინც გახსრკამთ

XIX საუკუნის მეორე ნახევარში ფართო საზოგადოებრიობის ღვაწლად აღიარება მოიპოვეს ქართველმა მოჭადრაკე ქალებმა. მათ დაიბურეს ეველა მწვერვალი, რასაც მთელი სსრკ-ით გამოჩნდა ქართველი ქალის ნიჭი, კდემამოსილი მებჭროლი სული და მამულიშვილობა.

ფილმის რეჟისორი ფლორენსიო კამპომანესი ამბობს: „ქალის არავის უკვირს ქართველ დიდოსტატთა მიღწევები. „ქართული ფენომენი“ საყოველთაოდაა აღიარებული. ჩვენს საუკუნეში აღბათ ქართველ მოჭადრაკეებს ვერავინ წაართმევს მსოფლიო ჩემპიონის ტიტულს... ქართველები მუდამ და სამართლიანად იამაყებენ თავიანთი ასულების წარმატებებით“.

საინტერესოა, პატივცემულო მკითხველო, თქვენ თუ

ცნობთ ქართველ მოჭადრაკე ქალთა წარსულსა და აწმყოს, მათ თავმოსაწონებელ გამარჯვებებს, პირად ცხოვრებას, მიღწევებს.

აღბათ საინტერესოა შეამოწმოთ თავი, რა იცი მათ შესახებ. ამაში დავებმარებათ ჩვენი კონკურსის კითხვები. კონკურსში მონაწილეობა შეუძლია ეველა ქალს, პირველი შეიღი მონაწილედ, რომელიც სწორად და ამოწმწერავად უპასუხებს 18-ვე კითხვას, ჭილდოდ მიიღებს საჭადრაკო ლიტერატურას მაია ჩიხურდანიძისა და ნინა გაფრინდაშვილის ავტოგრაფებით.

კონკურსის მხატვარ სერთაშორისა არხიტრა

თინათინ გიორგაძე

მას ასე, უპასუხით კითხვებს:

1. როდის და ვინ დაგვიტოვა პირველი ისტორიული ცნობა ქართველი ქალის ტადრაკით გატაცებაზე?
2. როდის და რომელი მეფის ახულს გაატანეს შვითად ტადრაკი?
3. ვინ იყო XIX საუკუნეში ცნობილი ქართველი მოჭადრაკე ქალი?
4. ვინ იყო თბილისის პირველი ჩემპიონი?
5. ვინ იყო საქართველოს პირველი ქართველი ჩემპიონი?
6. დაახსნელთ ოსტატ ქალები მეცნიერებათა კანდიდატები.
7. დაახსნელთ ქართველი დიდოსტატ ქალები (წოდების მიღების წლები)
8. დაახსნელთ საჭადრაკო წიგნების ავტორი ქართველი მოჭადრაკე ქალი.
9. რომელ ქართველ ოსტატს ჰქოდა დედა ცნობილი მოჭადრაკე?
10. დაახსნელთ ოჯახი, რომელიც ცნობილმა ქართველმა მოჭადრაკეებმა შექმნეს?
11. დაახსნელთ მსოფლიო პირველობის ფინალური მატჩები, რომლებმაც ქართველი მოჭადრაკეები შეხედნენ ერთმანეთს, აგრეთვე ამ მატჩების გამართვის წლები და გამარჯვებული ვინანათ?
12. როდის და რომელი ქართველი მოჭადრაკეები იყვნენ მსოფლიო ჩემპიონები ქალთა, 12, 14, 16, 20 წლის ასაკის კატეგორიაში შორის?
13. ვაფთა რომედ დიდ ტურნირებში დაეკავებთ პირველი ადგილი ქართველ დიდოსტატ ქალებს?

წელით თქვენს მასხვებს.

ეწერილები უნდა გამოვიზავნოს 31 დეკემბრამდე მიხამართით

380096, თბილისი-96, მ. პოხტაძას ქ. 14. ფონური „საბარტმელოს თაღლი“, ფარფური „საბარტმელოს თაღლი“ მ. პირსიზი“. არ დაგვიწეროთ შეგატყობინოთ თქვენი ვარი. სახელი, მამის სახელი, ბინის მისამართი და ტელეფონი.

გითხვებთ წარმატებებს!

რეაქციასთან მუშაობა დაიწყო იურიდიულმა მისხლებმა.

კონსულტაციები იწარმოებს ყოველი თვის პირველ ორ-შაბათს 2-დან 4 საათამდე.

კონსულტაციები ჩატარდება სისხლის სამართლის, სამოქალაქო, საოჯახო და საქონტრო, საბინაო, შრომის კანონმდებლობისა და სხვა საკითხებზე.

იურიდიულ მისხლებს საზოგადოებრივ საწყისებზე ხელმძღვანელობს საქართველოს ადვოკატთა კოლეგიის წევრი, საქართველოს ადვოკატთა პრეზიდიუმთან არსებული პრესცენტრის ხელმძღვანელი ზაალ მესხენიკერი.

მისამართი: კობახიას 14, V ხართული, ჟურნალ „საქართველოს ქალის“ რედაქცია.

გამორჩინილ ქალთა ცხოვრებიდან

თამარ მლიქვანილს მსაზრებავით

საკუთარ დედაზე ხნიერი

ცნობილი ოპერის მიმდრალი ხოცი არნული ბლში ხიწრნიბისას ერთ პოეტობის მოსურნეს შეხვდა. ამ უკანასკნელს თავი ძალზე ნიჭიერად მოჰქონდა. ქალბატონმა არნულიმ მიიხი ჩაფიქრებული სახე რომ დაინახა, კჰოსხა:

- რაზე ფიქრობთ, მუგობარო?
- საკუთარ თავს ვუკამოვბი საკუთარ პოემებზე.
- იგიით, რა გოზხრათ? თქვენ მლიქვენებს ეხაუბრებიოთ.

ამტომბრავებზე მონადირებ დამ მბრი ბიურბი

ცნობილი ფიზიკოსის მბრი კიურბს საშინაოდ არ უგვარდა ატობრავებზე მინაღირენი, ერთმა ამერიკელმა, რომელსაც ძალიან უნდოდა მბრი კიურბის ატობრავი მქონოდა, ასეთი რამ მოიფიქრა: 50 დოლარს გაუზღავინდა ლატაკია ბავშვების დასამბრებლად, რომ დღებზეც ქალბატონი კიური დიდად ზრუნავდა. დაინწუნებული იყო, ქალბატონის ხელმოწერილი მალერიბის წერილს მიიღებდა, მაგრამ რა დიდი იყო ამერიკელის გაოცება, როცა პასუხი ქალბატონი კიურბს პირადად მდივინსგან მიიღო.

„ბატონო სე, ქალბატონმა კიურბით თქვენივთის მდლობის გადახლა მე დამავალა. ვინაიდან ქალბატონი თვითონ აგროვებს მწვალბლებს ატობრავებებს, თქვენს მიერ ხელმოწერილი ქეობრებს ვერ გაანადღებთ. მით თავის კოლექციას მიუმატებს, ხოლო რა უნებება თანსახს დარწმუნებული იგიყოთ, თქვენი სახელით თავად გადაცემეს ლატაკებს“.

ქალბატონი არნული, როგორც ვედა ქალი. თავის ასახს არახოღეს ამხელდა. ვიდაცამ ცნობის-მოყვარეობით მხახიბობს 20 წლის ქალიშვილს მქიობა, თუ რა ხნისაა დედაშისი და აი, როგორი პასუხი მიიღო მისგან:

- არ ვიცი დედა რამდენი წლისაა, მაგრამ, ვინაიდან მას ყოველ წელიწადს ერთი წელი აკლდება, ვფიქრობ მალე მე უფრო ხნიერი ვიქნები, ვიდრე ახ.

როცა ნამდვილი მსახიობი გახდება

როგორც დიდი მხახიბობების უმრავლესობა, სარა ბერნარდიც დედავდა ხეცნაზე გამოსვლის წინ, ქროხელ სტეჰტაკლის მხვდლობისას კულისებში სარას ახალგაზრდა მხახიბობი მიუახლოვდა და უთხრა:

- როგორი გაფითრებული ბრძანდებით, ქალბატონი! ხომ არ შიშობთ? ასე მე უკარ არ აფილავებულვარ!

- ცოტა მოითმინე, მკერფასო, - უპასუხა სარა ბერნარდი, - შენც მკერფობი, როცა ნამდვილი მხახიბობი გახდები.

ქალღი მუღამს ახალბატონად

ეწობილქ ცნობილი მწერალ ქალს კოლეტს შეეკითხნენ რა ასაკში ბერბობა საეროლ ქალი?

- ქალი არახოღეს ბერბობა, - უპასუხა მან, - ქალი მუღამ ახალგაზრდაა, ჯერ ის ახალგაზრდაა, შემდეგ ცოტა ჩაკლებად ახალგაზრდა, შემდეგ სულ უფრო ჩაკლებად ახალგაზრდა და ა. შ.

ცირანგულიდან თარგმნა ირინა ბაღდაშიძე

სასადა

შედავათი

- შენ დამუბებ დღეს რმეს წყალი? - კჰიობა მერბევემ ახალ ზელქვეითს.
- დღეს, ზერ.
- არ იცი, რომ ვს უზნეობაა?
- კი, ზერ, მაგრამ თქვენ თვითონ არ ბრძანდებით...
- მე ვიბხარი, რომ ჯერ წყალი უნდა ჩაახსო და რმე მერე დამუბებო-მუბოქი. მაშინ უკვე დამუბედუბულა სინდისით კიტვებით, რომ რმესი წყალს არ ურეკვით.

წინებული იბრადი

- მიბხარით, მუხიკა თქვენი ხეკილაობაა?
- არა, დროის მოსაკლავად ვურავ.
- უნდა ვიღიარო, რომ წინებული იბრადი აფირნევათი.

სიფხილღე

სატარა მიუწნის დაინებდა არ უნდოდა. მამა მიუჯდა საწოლთან და ზღაპრების მოთხრობა დაუწყო. ერთი-ორი საათის მერე სინამდვილეში ჩამოვარდა. დედამ საწოლს ოთახის კარი ჩნებდ შეალო და იბოთხა:

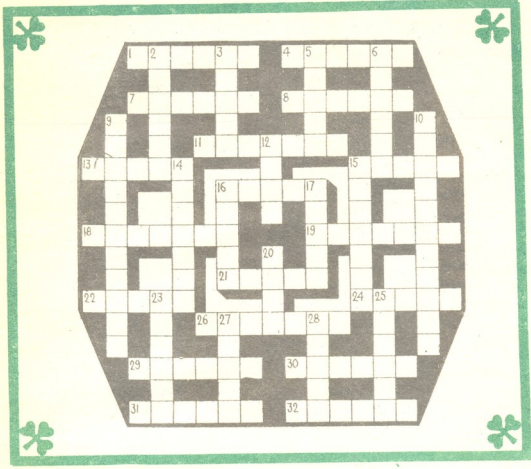
- დეკინა?
- კი, დედიკო, - დაინურნულა ბიჭუნამ.

ბლიაფხე

- არ შეგიძლიათ მახიბოთ ის ჭრელი გაბერილი ლეხიბი, გვერდით რომ გიდევთ? - მიბაროთ მანი აფელამ ნაყბის ქალს.

- რას ამბობთ ეს ხომ ჩემი მჭარაა...

გერმანულიდან თარგმნა ზოთა ამირანაშვილი

მარჯვნივ: 1. ქალის ორნაწლიანი სახანაო კოსტუმი. 4. ქართული საოპერო მონდრეალო ქალი. 7. კაშვლიტის მიერ გამოყოფილი ცვილისებრი ნივთიერება, ივე-

ნებს პარფუმერიაში. 8. ძვალე, რომელიც აეროებს ადამიანს მკერდის ძალაზე და ხეებს. 11. თვითნებობაზე და ძალადობაზე დამყარებული მმართველობა. 18. პატარა

ძალი. 15. მღვიმე დილომატური წარმოადგენლობა დესპანის მეოთხრბობი. 16. ხალხობანი დეკორატიული მცენარე. 18. სინათლის ძალის ერთეული. 19. ქსოვილი, რომლის ერთი პირი გაფენილია წყალგაუვალე ნივთიერებით. 21. ქალის წამისასხანი ძველ საქართველოში. 22. ქართული ხუროთმოძღვრების ძეგლი. 24. ქაჩის კარავი შუა აზიის თურქებსა და მონღოლებში. 26. პ. ჩაიკოვსკის ოპერა იტგენი ონგინის პეტრონავი. 29. დეკორატიული ელემენტების ერთობლიობა, სისტემა. 30. ბრაზილიელი ფეხბურთელი. 31. ესპანეთის ქალაქი. 32. რაიმე ფაქტის ან ამბის ერთ-ერთი ასხნა ან გადმოცემა.

შეშუღლად: 2. ძვირფასი ქვა. 8. ერთგვარი სათამაშო. 5. მინერალი, ცვარცის წარმომადგენელი. 6. წერილი ჩაჭვი. 9. ომის ხერხედიანი ბოძა. 10. ოქტომბრის ქართული სახელწოდება. 12. სიმამი საკრავი. 14. მოწადიერ ჭაბუკი ბერძნულ მითოლოგიაში. 15. თავად-ახნაურთა წინამძღოლი ძველდრუსეთისა და საქართველოში. 16. მღვიმე-მდინარე გუმბათის მარჯვენა ნაპირის. 17. ქარა. 20. ისრაელ-საქართველოს კულტურულ და მეგობრულ ურთიერთობათა ხანაგადიების პერიოდული ორგანო. 22. ზოგი ხილის, კენკრის ან ხევა მცენარის არაუშეგრეული შაქრის წვენი. 25. კავკასიის მთიებში საცოდის გამოსახედი, რომელსაც სასიბო უხედა ქალის შრომლებს. 27. შიავარი არტრია. 28. ფრანგი კინოსახიობი.

გუნება—მეურნალო

ტექსტები უკვე

ბუნება ვველაზე დიდი შემოქმედიაო, უოქამით. აუბათ, ვველაზე გონიერიც. რვეს საკვილდელოდ იმაზე მეტი შეუქმნია, ვიდრე თვით ადამიანს საკუთარი თავისთვის.

ჯანმრთელობა კაცისთვის ვველაზე მეტად ფასობს, ბუნებას კი არც ამ საქმისთვის დაუღაია ხედი და უხუდა გაუჩინა წამალიც. მაკამოდ, მტლად რომ დიდდება ადამიანის ტვირთებს. ვე არის მხოლოდ, მოქმენა და მივინება უნდა ვველაფერი.

მცენარის ცნობასა და სამკურნალოდ გამოყენებას საქართველოში დიდი ხნის ტრადიცია აქვს. საკურნებო მნიშვნელო გროვებოდა და კლავიციემოდა თაობიდან თაობას ფიტოთერაპიის საიდუმლებიანი.

მიხედა სუმაბე ხალხური მეურნეობა. ეს საქმე ბებია-პაპისაგან უსწავლია. ბოლო დრომდე ფიტოთერაპიას არც თუ მოწოდულ თვანად უყურებდა ხელისუფლება და პატარნი მიხვილიც იძულებული

იყო რუმად ვვეთებინა ადამიანებისათვის სასარგებლო საქმე.

მეურნეობა უხუდად უნდა იცოდეს, რა მცენარე რა დაავადებას უხდება, რა დროს ამოღის, როდის სჯობია მისი მოკრეფა, როგორ შეინახოს და მოუაროს. პატარნი მიხვილმა უშედიომოდ იცის ეს ვველაფერი და ამიტომაც არის, რომ ვინც ვრახელ მაინც ვყოფილა მასთან, უკამყოფილო არავინ დარჩენილა.

ფიტოთერაპევტმა შექმნა ორი ახალი სამკურნალო საშუალება, რომლებიც საუკეთესო შედეგებს იძლევა ზოგიერთი დაავადების მკურნალობისას.

პარალიზოზი, ვეინვეტი, სტროპატიტი შიმეძ დაავადებებია, ეს არის ღრმადილების ანთება, რასაც თან ახლავს ხისხლდენა, ჩირქი... მიხვილ სუმაბის მიერ დამზადებული ნავენი ვ სწორედ რომ უეპარია მათ სამკურნალოდ. ამის დახსტრად ვყოფილი პაკეინტების ასობით ჩანაწერიც გამოდგება.

ასვე წარმატებით მკურნალობს

მ. სუმაბე სასის, საველავე მიხვილ, ნუშისებური ვირკელის დაავადებას, ნაღვლის ბუშტის ანთებას (ქოლეციტიტს). ვასტრიტს, კოლტებს, თამბაქოს შწველებს ვუფოთავებს ბრონქებს, ფილტვებს. მიხვილ სამკურნალო საშუალება იხმამება ბუხისლის, ზოვიერთი კანის დაავადების, ვრედეკარი ანთების, ტროპიკული წველულების, ჩანარებულად ფრჩხილების სამკურნალოდ.

დღეს პატარნი მიხვილი სამედიცინო ფრმა „ფრასკეტლში“ მოდევარებას. მისმა წამლებმა სავეცალისტების მოწონება დაიმოსა. სწორედ ამის გამო მიიღო მან ხალხური მკურნალობის მოწონება.

ბუნებას ადამიანისათვის შეუქმნია ვველაფერი. მოავარია როგორ გამოყენებენ მას. მიხვილ სუმაბე ამ შენების საიდუმლოს თავის შეიღებას და შეიღებულებს გახლავებს არ უნდა დაეკარგოს ის, რასაც ადამიანებისათვის შეუბა და სინარული მოაკეს.

მანანა მანუაშვილი

კალინარია

კალინარია

იდეური ცხოვრება

სტრეკოვი ულანო

მასალა 2 კილო ღორის, საქონლის, ქათმის ან ინდაურის ზორცი, 10 ჭიქა ბრინჯი, 3 კვერცი ან 1 ერთი ჩაის ჭიქა მარინი, ქინძი, ახალი ხახვი, კამა, წიწაკა, ქონდარი, 200 გრამი მარცვლი ლობიო (მოხარშული) ან 500 გრამი შემწვარი წახლი, 500 გრამი კარგედილი უმი გოგრა, 1 ჭიქა ერბო.

გარეცხილი და დაჭრილი ზორცი მოხარშეთ, ამოიღეთ ჭაჭიურით და გაწურულ ნახარშში მოხარშეთ ბრინჯი იმ ზომამდე, რომ აკლდეს ხარშვა. ქვაბში მოათავსეთ 4-5 ხუფრის კოეზი ერბო, შედგით ნელ ცეცხლზე, დაფარეთ ქვაბის ბირი ათქვეფილი კვერცი ან მარცხით, მოავარეთ წინასწარ დაჭრილი შევანილი, მოშუშეთ 2-3 წუთი, რათა ქერქი გაიყოფოს, შემოდან დააწვეთ მოხარშული ზორცი, ბრინჯში შეურთეთ მარცვლი ლობიო ან შემწვარი წახლი და თხლად დაჭრილი გოგრა; კარგად აურიეთ, მოავარეთ შემოდან ზორცს და შუშეთ ნელ ცეცხლზე ერთი საათი. დროდადრო გადმოწურეთ წყალი, რათა ფლავი კარგად გამოიშვოს. როდესაც ფლავი მოიხარშება (ქვაბს გარედან შემოავიეთ ხველი ტილი, ბრინჯი კარგად რომ მოშორდეს ქვაბის კედლებს), გადმოიღეთ მთლიანად ლანგარზე ან თევზზე, შემოდან მოაწვეთ ზორცი, მოახხთ ერთი და ხუფრაზე მიიტანეთ ხელ ზოლის, რადგან ფლავი პურის ჭამის დამთავრებას ნიშნავს.

ნახრხაბლი ცხარის სტრეკოვი

2 კილო გარეცხილი, დაჭრილი ზორცი მოხარშეთ უმარილად. თხნავ უნს დააჭერი 2 კილო კანგაცილი კამიდორი, 1 კილო ხახვი, თითო კონა კამა, ქინძი, რეპანი, ქონდარი, წიწაკა და მარილი გემოვნებით და განავარებთ ხარშვა, ვიდრე კარგად არ ჩაიხარშება კამიდორი და შევანილი.

„საეზიანო“ - შვწანელიანი კვერცხი

მოხარშეთ 8-10 კვერცი, გუფქვენი, დაჭერილი შრეგადა, დაჭერილი 5-6 ფორი ახალი ხახვი, ქვეს-ქვეხი ღერი ქინძი, რეპანი, კამა, ტარხუნა, ქონდარი, პილიპილი და მარილი გემოვნებით; აურიეთ და „საეზიანი“ კვერცი მზადაა.

შვინდის შვწი

10-15 კილო გარჩული-გარეცხილი შვინდი მოხარშეთ, გახვეთ, შეაზავეთ ხელი შევანილით (ქინძი, კამა, ნიახური, ქონდარი, წიწაკა) და მარილით, მოათავსეთ კოქოში, ორუვრამი, ან მინის ჭურჭელში და შეინახეთ სნელ და გრილ ადგილზე. შვინდის ფევი გამოიყენება პასტურის დასამზავებლად და კიტრის და წიწაკის ცეცხლად შესახად.

ღორის სტრეკოს შვწანდი კამიდორით და შიწაკით

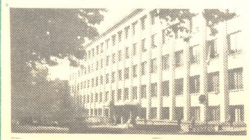
შამურზე შეწიეთ კამიდორი და წიწაკა. შემწვარ კამიდორს შემოაცალეთ კანი, მოათავსეთ ღრმა ჭურჭელში, დააფარეთ ალგა-ალგა დაჭრილი ხახვი, წერილად დაჭრილი ქინძი, რეპანი, კამა, ქონდარი, გემოვნებით მარილი, შემდეგ კი შეწიეთ სამწვადე ზორცი, რომ ცხლად მიიტანო სუფრასზე კამიდორთან და წიწაკასთან ერთად.

ნახრხაბლის გირეცი (ბინკალი)

საქონლის ფაშვი და ნაწლავები კარგად დააშუშეთ; გარეცხეთ, დაჭერილი და გაატარეთ ზორცსაკე მანქანაში. შეურიეთ ხახვი, ქინძი, რეპანი, ქონდარი, კამა, შვინდის ფევი და მარილი. მოშლელი ხახვი სნელ ცეცხლზე დააბრტყელეთ. დაჭერილი ჭიჭი, მოათავსეთ ცოშზე თითო სუფრის კოეზი ზორცის მახე და მოუკარიო პირი. ხარშეთ 10-15 წუთი, ამოალავთ ჭაჭიოდან და მოახხთი ერბო.

ხარშუმის გირეცი გარეგნულად ხიჩკოსებურია, მაგრამ ბრტყელი და ჩაბრტყელი.

მინილი შუღოშვილი

რედაქციის მისამართი: 880098, ქ. თბილისი, 8. კოსტავას ქ. № 14

ტელეფონები: 99-98-71; 99-71-88

მასალები გადაეცა ანაწილად 5. 08. 91 წ. უფასოდ. ზედმეტი დასახელები 28. 10. 91 წ. ქალაქის ზომა 80x80/6. უფასოდ ნახევარ სურათზე 8. ხაზი. რედაქცია-საგამომცემლო თბილისი 8, 8. ტ. 195.000 შუკვ 1588

ქვირვასო ქალბატონო!

ის, რაც ჩვენი ჟურნალის ამ ნომერში წაიკითხეთ, ზღვა-ში წვეთიან იქიდან, რის გაკეთებასაც მომავალი წლიდან რედაქცია აპირებს თქვენთვის. თქვენ ქალი გრძნობებით, მეუღლე, დედა, დიასახლისი, საზოგადო მოღვაწე. გსურთ იყოს თქვენი მომხიბვლელი, გაცვათ უფრო მოდურად, კოსტად, გსურთ ოჯახში სუფიველად სიყვარული და სიმშვიდე, თავიდან აიცილოთ სტრესები, მძივა სიტუაციებშიც შეინარჩუნოთ სული სიმაღლე, შეხვდეთ ექიმს, გინდათ თქვენს ქმარ-შვილს ყოველთვის მოუხვადოთ გამრეილი კარგი, მოუხსოვოთ ან შეუპაროთ ლამაზი ტანსაცმელი? თქვენს ოჯახში ბაჩნდა ახალი სიტუაცია, როგორ მოვუაროთ მას? თუ უბუნებოდა ან ავად გახდა, გახინ როგორ მოვიქცეთ? თუ კარგადაა და გინდათ რაიმე ნაუკითხოთ, ხელთ კი შესაფერისი არაფერი გაქვთ, რა უნდა ვქნათ?

უნდა გამოინდროთ ჟურნალი „საქართველოს ქალი“.
 „საქართველოს ქალი“ ის კეთილი მემოგბარი და მრჩეველია, რომელიც არც ღწინში დაბტოვებთ, არც გასაჭირში. (ღმერთმა გაცილოთ!).

თუ „საქართველოს ქალს“ გამოინდროთ, მთელი წლით უფრუნველყოფილი იქნებით ოჯახში სპაითხავით.

გაპოინერათ!
 გაპოინერათ!
 გაპოინერათ!
 გაპოინერათ!

6219/25

საქართველოს

ძვირფასო ქმრებო, ძმებო, ვაჟიშვილებო! უკეთეს
 საჩუქარს, ვიდრე ჩვენი შურნალის გაპოინერის
 ეპითარია, ვერ მიართმევთ თქვენს მეუღლეს, დედას,
 დას, ბავიას. თანაც მასში ყოველთვის იპოვით გვირდს
 მამაკაცებისათვის, „ჯანთღმენების სკოლას“,
 „საქართველოს ქალი“ სოფლის შურნალია.
 „საქართველოს ქალი“ სოფლის შურნალია.
 საპოინერო ხელშეწყობი, საჭირო და
 საპოინერო ნაწარმები.

ნუღა გადაღებთ, დროულად
გაპოინერით
„საქართველოს ქალი“.
— იგი 6 თვით 9 მანეთი
დაგიჯდებათ,
1 ღლით — 18 მანეთი.

საბავი ვაჭრობაში ჩვენი შურნალი დეფიციტია.
 ხელშეწყობი ყოველთვის მოგაგული რჩება!
 ახასთანავე მოგვწერეთ თქვენი სურვილები.
 ვინადაც, წინადადება. ყველაზე აპტიურ აპ
 წლის გოლოს ელის სიურპრიზი.

თქვენი და თქვენი ოჯახის უღალატო მამო
 „საქართველოს ქალი“

